

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Základní znalosti hasiče v jednotce
sboru dobrovolných hasičů obce

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

OCHRANA OBYVATELSTVA

Autor: Eliška Julie Vacková, DiS.

Vedoucí práce: Ing. Ladislav Karda

České Budějovice 2017

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Základní znalosti hasiče v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 18. 4. 2017

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce Ing. Ladislavu Kardovi za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této práce.

Ráda bych tu vyjmenovala i mnohé další, kteří měli podíl na této práci a na cestě k ní, ale pro to tu nemám dost řádků ... pokud budou tuto práci číst, věřím, že se v tomto poděkování najdou.

Základní znalosti hasiče v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce

Abstrakt

Ve své bakalářské práci „Základní znalosti hasiče v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce“ jsem se zabývala úrovní odborných znalostí členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Za účelem provedení hodnocení úrovně odborných znalostí byly jako reprezentativní vzorek vybrány tři jednotky sboru dobrovolných hasičů, které se podrobily ověření odborných znalostí formou písemného testu. Všechny vybrané a testované jednotky náleží do územního odboru Mladá Boleslav a jedná se o jednotky požární ochrany kategorie III.

Na základě provedeného testování bylo po vyhodnocení testů zjištěno, že úroveň odborných znalostí členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí je nedostatečná. Hodnocení „prospěl“ dosáhlo pouze 30 % testovaných členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí.

Vzhledem k neuspokojivému výsledku testování a tedy nízké úrovni odborných znalostí členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí je navržena úprava Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014 k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů jednotek SDH obcí a jednotek SDH podniků. Cílem navrhovaných úprav je zefektivnění provádění odborné přípravy a tím zvýšení úrovně odborných znalostí členů jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

V teoretické části práce je uvedena historie odborné způsobilosti a provádění odborné přípravy, je popsána odborná příprava členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí a její právní úprava. Dále je popsán rozdíl mezi základní a pravidelnou odbornou přípravou včetně jejich řešení a zaměření. Je popsána také odborná příprava velitelů a strojníků a specializační kurzy pro členy jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí. Na závěr teoretické části je popsána fyzická příprava členů a provádění prověřovacích a taktických cvičení.

Klíčová slova

Požární ochrana; hasič; jednotka požární ochrany; základní odborná příprava; pravidelná odborná příprava; velitel jednotky; normy znalostí hasičů.

Basic knowledge of firefighters in the unit voluntary municipal fire brigade

Abstract

In my Bachelor Thesis „Basic knowledge of the firefighter in the unit of the voluntary fire brigade of the municipality“ I dealt with the level of professional knowledge of members of the units of volunteer municipal fire brigades.

To evaluate the level of expertise, three units of volunteer fire brigade were selected as a representative sample and subjected to the verification of their expertise in the form of a written test. All selected and tested units belong to the Mlada Boleslav Territorial Department and these are Category III Fire Units.

On the basis of the tests carried out, after the evaluation of the tests, it was found that the level of expertise of the members of the voluntary municipal fire brigade units was insufficient. Only 30 % of the members of the volunteer fire brigade units of the municipalities tested were "successful".

Due to the unsatisfactory result of the testing and therefore the low level of expertise of the members of the municipal volunteer fire brigade units, it is proposed to amend the Guideline of the General Director of the Fire Brigade of the Czech Republic No. 3/2014 on the training and professional competence of members of Volunteer Fire Brigade of the municipality and Volunteer Fire Service of company. Units. The aim of the proposed modifications is to make the training more effective and thus to increase the level of expertise of members of the municipal volunteer church corps units.

The theoretical part describes the history of professional competence and the implementation of training, the training of members of the Volunteer Municipal Firefighters' Units and its legal regulation. The difference between basic and regular training, including their solution and focus, is described. It also describes the training of commanders and engineers and specialized courses for members of the Volunteer Fire Brigade units of municipalities. At the end of the theoretical part is described the physical preparation of members and performing verification and tactical exercises.

Key words

Fire protection; fireman; Fire protection unit; Basic training; Regular training; unit commander; Firefighting standards.

Obsah

Úvod.....	10
1 TEORETICKÁ ČÁST	12
1.1 Historie odborné způsobilosti a provádění odborné přípravy	12
1.2 Odborná příprava členů JSDHO	19
1.2.1 Řešení odborné přípravy podle zákona.....	19
1.2.2 Základní odborná příprava.....	20
1.2.3 Zaměření základní odborné přípravy	21
1.2.4 Pravidelná odborná příprava	23
1.2.5 Zaměření pravidelné odborné přípravy.....	24
1.2.6 Odborná příprava VJ a VD	25
1.2.7 Odborná příprava strojníků.....	25
1.2.8 Specializační kurzy	26
1.3 Normy znalostí hasičů.....	26
1.4 Fyzická příprava.....	27
1.5 Prověřovací a taktické cvičení	28
1.5.1 Taktické cvičení.....	29
1.5.2 Prověřovací cvičení.....	30
2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU.....	31
2.1 Výzkumná otázka.....	31
2.2 Metodika výzkumu.....	31
3 VÝSLEDKY.....	33
3.1 Vyhodnocení testu.....	33
3.1.1 Celkové vyhodnocení testu.....	70
3.2 Návrh metodiky.....	72
4 DISKUZE.....	75
4.1 Odborná příprava dobrovolných hasičů v zahraničí	76
4.1.1 Severní Porýní-Vestfálsko	76
4.1.2 Nizozemsko	77
4.1.3 Belgie	77

4.1.4	Srovnání se zahraničím	77
4.2	Odpověď na výzkumnou otázku	78
5	ZÁVĚR.....	79
6	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	81
7	SEZNAM ZKRATEK	85
8	SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ.....	87
9	SEZNAM PŘÍLOH	89
9.1	Příloha A Témata, která byla v roce 2016 probrána v rámci pravidelné odborné přípravy členů JSDHO	90
9.2	Příloha B Test pro členy JPO III.....	92

Úvod

Mimořádné události se ve světě stávají každý den. Jsou nepředvídatelné, nebezpečné a každoročně mají za následek ztráty na životech a velké majetkové škody. Aby dopady těchto mimořádných událostí (dále jen „MU“) byly co nejmenší, vytvořila naše společnost „služby“, které mají za úkol záchranu života a zdraví občanů, jejich majetku, zvířat a životního prostředí – jsou to „služby“ hasičů, zdravotnických záchranářů, policistů, vojáků a dalších ...

Aby záchranné složky mohly vykonávat svoji činnost a poskytovat adekvátní a účinnou pomoc lidem v nouzi, musí být k tomu vycvičení a odborně připraveni. A na toto téma bych se chtěla zaměřit ve své bakalářské práci – na znalosti a dovednosti dobrovolných hasičů, kteří jsou zařazeni v jednotkách sboru dobrovolných hasičů obcí (dále jen „JSDHO“), jež tuto činnost vykonávají dobrovolně ve svém volném čase. Tak jako jejich profesionální kolegové jsou důležitou součástí integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“).

Proto jsem si stanovila za cíl ve své bakalářské práci zjistit, jaké znalosti mají členové JSDHO výzkumnou otázkou: „Odpovídá úroveň znalostí jednotlivých členů JSDHO požadavkům právních, technických a interních předpisů?“ a na základě výsledků testů poté vytvořit návrh jak zvýšit úroveň znalostí členů JSDHO.

V bakalářské práci je uvedena historie provádění odborné přípravy od vzdálené minulosti, kdy byly zakládány první hasičské sbory až do současnosti, kdy požární ochrana představuje organizovaný systém, který je upravován právními ale také jinými předpisy. Stejným způsobem je také upravena důležitá součást požární ochrany (dále jen „PO“), kterou představuje odborná příprava. V práci je uvedena právní úprava odborné přípravy, jsou uvedeny druhy odborné přípravy a popsány rozdíly mezi jednotlivými druhy odborné přípravy. Odborná příprava však není pro všechny členy JSDHO stejná. Pro jednotlivé funkce v rámci jednotky se liší také požadavky na odbornou způsobilost a odbornou přípravu. Tyto rozdíly jsou v práci popsány. Nezbytnou součástí odborné přípravy představuje také ověřování získaných znalostí a praktických dovedností získaných v rámci odborné přípravy. V práci jsou proto uvedeny způsoby ověřování odborné přípravy, normy znalostí a také taktická

a prověřovací cvičení, jejichž cílem je ověření odbornou přípravou získaných znalostí a dovedností v praxi.

Za účelem zjištění skutečné úrovně odborných znalostí a efektivity provádění odborné přípravy byl proveden výzkum mezi JSDHO. Pro výzkum byly vybrány tři JSDHO kategorie III situované v rámci územního odboru Mladá Boleslav. Ověřování úrovně odborných znalostí bylo provedeno formou písemného testu, který absolvovalo 12 členů každé jednotky. V případě zjištění nedostatků v oblasti provádění odborné přípravy a nedostatečných odborných znalostí členů JSDHO jsou vytvořeny návrhy na opatření, jejichž cílem je zvýšení efektivity odborné přípravy a tedy zvýšení úrovně odborných znalostí členů JSDHO.

Odborná příprava představuje důležitou a neoddělitelnou součást PO, protože pouze odborně způsobilý hasič může kvalitně vykonávat činnosti, které jsou od něj požadovány. Důležitost odborné přípravy není možné podceňovat, naopak je nutné jí věnovat náležitou pozornost, protože jak říká staré přísloví „Těžko na cvičišti, lehký na bojišti“ a tam, kde jde o lidské životy, to platí dvojnásobně.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Historie odborné způsobilosti a provádění odborné přípravy

Člověk začal využívat oheň zhruba před 72 000 lety. V dávných dobách oheň tehdejších domovů hlídaly ženy, strážkyně ohňů. Byla to nevyhnutelná nutnost pro samotnou existenci rodu. Otevřené ohniště v obydlí postupně nahrazovala pec – sloužila nejen k úpravě pokrmů, ale byly tu i pece určené k výrobě keramiky a zpracování kovů.

Jakmile se oheň člověku vymkl z ruky nebo byl způsoben bleskem, nadělal lidem těžké škody a nutil je znovu k namáhavé práci při výstavbě zničeného obydlí. Člověk brzy poznal, že oheň lze nejlépe hasit vodou nebo zeminou. Oba prostředky měl zpravidla k ruce a jako hasicí nářadí mu postačovala obyčejná nádoba nebo lopata. (Nitra, 2010)

Když lidé později budovali nákladnější obydlí, přemýšleli o jejich lepším zabezpečení. S jistotou můžeme tvrdit, že v domech bezpochyby nechyběly nádoby na vodu, žebříky a háky určené ke stržení hořícího stavení. Stálá osídlení vyžadovala nejen pevné organizační a správní normy, ale také opatření související s vnější a vnitřní bezpečností osad a měst. V 10. století vznikala sídliště, která už neměla vyhraněný agrární ráz a svým ekonomickým charakterem představovala přechodný stupeň k středověkému městu. (Nitra, 2010)

Za stát jako takový a jeho ochranu zodpovídal kníže. Bezpečnost zajišťovala hradní správa. Princip této správy spočíval v rozdělení země na hradské okrsky, v jejichž čele stál hradský správce – ten řídil práci dalších úředníků, pověřených výkonem dílčích funkcí. O majetek v hradsém okrsku se staral villicus – ten měl k jeho zabezpečení k dispozici biřice a strážce. (Nitra, 2010)

V 11. až 12. století zejména v Praze měly už některé z osad pevnější charakter se stanovenými řády, které řešily bezpečnost. Řád pražského města určoval královský rychtář, který byl pověřen dohledem nad správou města. V jedenáctém století byly velice časté požáry kostelů, a to z různých příčin. Když vyhořelo asi 40 kostelů, rozkázal kníže Svytlahněv, aby v božích stáncích bděli určené hlídači.

Bylo to bezpochyby účinné opatření. Hořivaly prý pouze ty kostely, které nebyly střeženy. (Szaszo, 2010)

Od poloviny 12. století sílil osidlovací ruch a začala v českých zemích vznikat středověká města. Jejich zásadní společenský význam byl v tom, že měla dána kolektivní práva a povinnosti, a to tedy na společnou vnější i vnitřní ochranu. Měšťanům a jejich čeládce bylo uloženo předcházet požárům opatrným zacházením s ohněm. (Nitra, 2010)

Klíčový význam právních předpisů regulujících vzájemný vztah obyvatel města byl zdůrazněn už v prvních městských výsadách a kodifikacích městského práva – určité normy byly stanoveny i pro zacházení s ohněm a pro likvidaci požárů. Prakticky hlavním pokynem k záchranářské činnosti při vzniku požárů bylo zvolání „Nestojte!“, které mělo význam povinnosti každého přispěchat pomoci. (Nitra, 2010)

První konkrétní zákon týkající se požární ochrany byl vydán za Přemysla Otakara II. v roce 1278. (Szaszo, 2010)

Velké požáry středověkých měst vedly k tomu, aby byla vydána nařízení, jak jim předcházet a jak je likvidovat. Příkladem toho je nejstarší pražský statut „O ohni“ ze začátku 14. století. Ukládaly se v něm povinnosti občanům i jednotlivým cechům. Každý občan musel chránit svůj domácí nebo pracovní oheň. Každé řemeslo mělo mít k dispozici háky na boření hořících domů. Při zdolávání požárů museli pomáhat i kupci. Povožníci měli za úkol vozit k ohňům vodu, a kdo by se z nich tomu bránil, byl mu vůz i koně zrekvírováni a sám byl vyhnán z města. Při vzniku požáru byli všichni občané povinni pomáhat při hašení. (Nitra, 2010)

Po velkém požáru Veselé čtvrti v Brně v roce 1356 přijala městská rada svůj první požární řád. Cechy a městský pomocný personál měl při likvidaci požáru přesně určené úkoly, stejně jako potřebné vybavení. (Nitra, 2010)

Nejstarší známé protipožární instrukce pro Český Krumlov jsou z roku 1388 v řádu Jana z Rožmberka. Pamatovalo se zde i na prevenci. Velký význam mělo střežení proti požárům hlídkami z hlásných věží a ponocnými. V nařízeních se udávala povinnost pro rychtáře a konšely kontrolovat komíny, topeniště. Za přestupky a vyhrožování ohněm byly stanoveny vysoké majetkové až hrdelní tresty. (Szaszo, 2010)

Období raného novověku změnilo myšlení lidí téměř ve všech stěžejních oblastech společenského života a požární řády se začaly stávat jeho neodmyslitelnou součástí. Podrobnější požární řády vznikaly po celé 16. a 17. století. Požární řády byly přizpůsobovány podmínkám obcí a byly v nich určeny způsoby hašení požáru. (Nitra, 2010)

První požární řád Nového Města Pražského jasně určoval, kde mají být uloženy hasičské nástroje a další prostředky k hašení. Všeobecně se mělo za to, že první osobou zodpovědnou za hašení požáru byl kovář. Ve městě k němu pak přibyl kominický nebo zámečnický mistr. (Nitra, 2010) Při zdolávání ohně pomáhali i kupci a povozníci měli za úkol vozit vodu k požáru. Z dnešního pohledu bychom tuto činnost mohli pojmenovat jako osobní a věcnou pomoc. (Szaszó, 2010)

Jedním z nejznámějších protipožárních dokumentů je Požární řád pana Berky z Dubé. Tento dokument se stal směrnicí k hašení požáru a byl vzorem dalším předpisům. (Nitra, 2010)

V roce 1548 se usnesla všechna tři města pražská na navázání dosavadních požárních prohlídek domů, především komínů. Kontroly se týkaly i dodržování povinného vybavení každého desátku žebříkem, velkým hákem a nejméně čtyřmi koženými korbely. Sklady požárního náčiní byly i na radnicích. Takováto opatření dala základ pro vznik hasičských skupin kovářů, zedníků, pekařů, pivovarníků a dalších cechmistrů. Všichni bez rozdílu měli povinnost běžet k požáru s konvemi a jinými nádobami. Běžně se zaváděly požární hlídky, zvláště pak z důvodu žhářství. Pochůzky se prováděly ve dne i v noci. (Nitra, 2010)

Obdobou požárních velitelů požárních družstev byli tzv. desátníci (pověřené osoby provádějící odborné kontroly) – měli na starost určitý počet stavení, vytvářeli skupiny o deseti mužích, kteří se v případě potřeby shromáždili na určitém místě. Dohlíželi na hašení a dbali na to, aby od požáru nikdo neodešel. Nad těmito nařízeními bděl samotný hejtman, jeho konšelé a purkmistr (v Praze byly ještě mezistupňové funkce padesátníků a setníků). Taková byla hierarchie ve zřízení požární ochrany v 16. století. Signály požárů byly – zvonění zvonů a vyvěšený červený prapor nebo lucerna směrem k postižené oblasti. (Nitra, 2010)

Začátkem 18. století vypadal zásah u požáru ve městě takto: Hlásný na věži dával troubením nebo zvoněním signál, že hoří. O nebezpečí uvědomovali spoluobčany taktéž i zvoníci. První k požáru běželi hejtmani se setníky a padesátníky, za nimi desátníci se svými lidmi. Ze všech stran se pak sbíhali řemeslníci s háky, žebříky, palicemi na otloukání šindele, s korbely a konvemi. Zámečníci a kováři přispěchali se svým nářadím. Nikdo nesměl k požáru přijít s prázdnými rukama s výjimkou těch, kterým byla svěřena obsluha stříkačky. Každý se musel dostavit s vodou nebo protipožárním nářadím. Jakmile zaznělo znamení, šafář nechal v obecním dvoře zapřahat do stříkačky a směřoval ji k požáru. Všichni povozníci jeli ke kašnám a jiným zdrojům vody, aby ji nabrali do sudů a dovezli k místu neštěstí. Lidé vytvořili řetěz od zdroje vody. Nejodvážnější muži pak vodu lili do ohně. Jiní potom mokřými hadry nebo pytlí na bidlech mlátili do ohniště. Ústa si chránili šátky namočenými v octu. Další chlapy strhávali střechy ze sousedních domů, aby zabránili rozšíření ohně na další stavení. Ženy a dívky měly za povinnost včas odvézt a vyvést dobytek z hořících a ohrožených domů. Posléze dobíhali další lidé, aby pomáhali s vynášením nábytku a hašením. Tesaři, kominíci, pokrývači, kteří byli zvyklí na práci ve výškách, vylézali na budovy a strhávali střechy a lili z výšky do ohně vodu. Městská stráž přitom udržovala pořádek. Stranou požáru si vytvořili své stanoviště lazebníci a bradýři (holič, pozn. autora), aby mohli poskytnout případnou první pomoc. Na spáleništi byla ponechána hlídka, která sledovala, zdali nejsou někde ještě skrytá ohniska požáru. Následně se zaslala zpráva úřadu, který měl bedlivě vyšetřit příčinu jeho vzniku. (Szaszo, 2010)

Hlavní přelom v opatřeních požární ochrany přišel s vládou Marie Terezie ve 40. letech 18. století, kdy vydala Řád k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství Moravského a Zvláštní požární řád pro královské hlavní město Prahu. (Nitra, 2010)

Vzápětí byly ve městech vydávány řády hašení ohně, které upřesnily detaily – například, že primátor byl ředitelem při hašení ohně a měl k dispozici dohlídače, ponocné a hlásné s právy kontroly a organizace hašení, včetně hasičského dozoru a ustanovení osmičlenné hlídky při požáru a po něm. (Nitra, 2010)

V reformních snahách císařovny pokračoval Josef II., který vydal Řád hašení ohně – stanovil konkrétní povinnosti pro jednotlivé členy cechů, obsahoval pravidla k zamezení požárů a předpisy, jak postupovat při hašení ohně. (Nitra, 2010)

První úsvit organizovaného hasičstva se datuje do druhé poloviny 19. století. První organizované hasičské sbory byly v Praze (1853), Brně (1864), Plzni (1892) a Českých Budějovicích (1866) a reagovaly na rozvoj měst a průmyslu. Hasiči nejprve působili v tzv. záloze od listopadu do dubna od páté hodiny odpolední až do šesti do rána a v květnu až říjnu pak od osmé večer do rozbřesku. Tyto zálohy tvořili kováři, zámečníci a zvonáři v minimálním počtu devíti mužů. Byl zpracován plán jejich výcviku a veleli jim komisaři. (Nitra, 2010)

Zálohy později již nebyly dostačující, a proto vznikaly první profesionální hasičské sbory z řad metařů – zaměstnanců obcí, kteří byli vycvičeni k obsluze požární stříkačky. První Služební řád vydal pražský magistrát v roce 1857, který stanovoval, že v čele hasičského sboru stál vrchní hasič, dále cvičitel, dva vrchní hasiči I. třídy a šest vrchních hasičů II. třídy. Později byli hasiči zbaveni povinnosti zametání ulic. (Nitra, 2010)

Současně s profesionálními hasičskými sbory vznikaly i sbory dobrovolných hasičů. Ti ovšem neměli takovou kontinuitu jako profesionální hasiči, avšak byli organizováni v tzv. župách. První český sbor dobrovolných hasičů vznikl ve Velvarech v roce 1864. Poté zakládaly hasičské sbory i průmyslové podniky. Ani vojáci nezůstali pozadu a jejich hasičský sbor se datuje do roku 1880 v Jindřichově Hradci. (Nitra, 2010)

Změny v zákonech výrazně pomohly k organizačnímu zabezpečení nových sborů. Mezi asi nejvýznamnější patří zemský zákon č. 20 z roku 1873 neboli Řád policie požárové a řád hasící, který v podstatě platil až do roku 1941. Zákon obsahoval všeobecná ustanovení, preventivní opatření proti vzniku požárů, přípravy a opatření před požáry, opatření při a po požáru a v závěru trestní postihy a úřady a činitele, jímž příslušelo provádění zákona. Na základě tohoto a dalších zákonů obce nesly veškeré náklady spojené s údržbou a vybavením sboru. Dále zákony stanovovaly, v jakých obcích se mají zřizovat dobrovolné nebo profesionální sbory a jejich vybavení.

Po roce 1883 měli hasiči jednotný stejnokroj, výzbroj a hodnostní označení. (Nitra, 2010)

První školské hasičské osnovy byly v Rakousku realizovány od roku 1877. V Čechách pak při zemské hospodářské škole v Libverdě, kde vznikl školní sbor hasičský. Od roku 1886 se hasičské obory začaly systematicky vyučovat při státní průmyslové škole v Liberci. (Nitra, 2010)

První hasičská literatura se začala rozvíjet se zakládáním sborů po roce 1884. Jako příklad můžeme uvést O vzduchu, jeho vlastnostech a účincích se vztahem ku hasičství, Hasičství – cvičební řád pražského hasičského sboru, Návod ke službě velitelské, Nauka o hasičství a mnoho dalších. Zemská ústřední hasičská jednota vydávala své vlastní předpisy a metodické pokyny, např. Vzorec stanov pro sbory, Pořádek služební a řád cvičební, Nauka o signálech a Řád hasičský. (Nitra, 2010)

„Po válce byla požární ochrana zařazena do oboru působnosti ministerstva vnitra (dále jen „MV“), plnění úkolů na úseku PO pak zajišťovaly národní výbory (místní, okresní a krajské), jejichž výkonným orgánem pro tuto oblast bylo hasičstvo, které bylo dobrovolné, z povolání nebo závodní. Hasičstvo z povolání musely ze zákona zřídit všechny obce s počtem obyvatel nad 50 000, nebo i obce menší, pokud tak rozhodl krajský národní výbor. Velitel hasičstva veřejného a závodního byl oprávněn při zásahu činit potřebná opatření jménem příslušného národního výboru.“ (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

„K zásadní reorganizaci PO dochází zejména v souvislosti s přijetím zákona o státním požárním dozoru (dále jen „SPD“) a PO v roce 1953. Na jeho základě se výkonnými jednotkami požární ochrany (dále jen „JPO“) staly veřejné a závodní jednotky a PO byla budována na principech vojensky organizované složky. Odpovědnost za požární bezpečnost měly podle své příslušnosti národní výbory, orgány SPD a ministr vnitra. Všeobecné řízení PO a dozor nad ní příslušel ministru vnitra, který tuto pravomoc vykonával prostřednictvím ústřední správy SPD a jejich místních orgánů.“ (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

„Velice významnou událostí pro další období byl vznik Školy PO MV ve Frýdku-Místku v roce 1967. V roce 1984 se tato škola transformovala na Střední odbornou

školu požární ochrany MV Československé republiky a roku 2002 na Střední odbornou školu PO a Vyšší odbornou školu PO MV ve Frýdku-Místku.“ (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

„Významnými změnami prošla profesionální PO v posledních třiceti letech. Počátkem 70. let se začal měnit podíl zásahové činnosti JPO ze zásahů u požárů ve prospěch technických zásahů. V současnosti tak většinu činnosti hasičů tvoří vedle samotných požárů také zásahy u dopravních nehod, při živelních pohromách, či zásahy pomocného charakteru jako odstraňování nejrůznějších překážek, vyprošťování osob apod.“ (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

Vzhledem k této skutečnosti bylo nutné přizpůsobit právní úpravu a organizaci. Již v roce 1985 došlo k vydání zákona o PO, který přes své novelizace zůstává dosud v platnosti. (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

„Proces změn v úkolech a charakteru činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“), který svůj současný název získal v roce 1995, vyvrcholil na přelomu tisíciletí, kdy byla rozšířena působnost MV o problematiku krizového řízení (dále jen „KŘ“), civilního nouzového plánování (dále jen „CNP“), ochrany obyvatelstva (dále jen „OO“) a integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). V souvislosti s tím byly Parlamentem České republiky (dále jen „ČR“) projednány a schváleny nové zákony.“ (MV - GŘ HZS ČR, 2017)

1.2 Odborná příprava členů JSDHO

1.2.1 Řešení odborné přípravy podle zákona

Odborná příprava členů JSDHO je právně „ošetřena“ zákony, vyhláškami a pokyny generálního ředitele HZS ČR, které se týkají nejen JSDHO, ale i současně jednotek sboru dobrovolných hasičů podniku (dále jen „JSDHP“), HZS podniků nebo jednotek HZS ČR. Pro potřeby této bakalářské práce budu zmiňovat pouze ty dokumenty týkající se jen JSDHO.

Podle právních předpisů je problematika odborné přípravy řešena v souladu s ustanovením § 72 zákona č. 133/1985 Sb., PO, ve znění pozdějších předpisů a v souladu s § 32 až 40 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO, ve znění pozdějších předpisů.

Dále byly vydány Pokyny generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014, k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů JSDHO a č. 57/2013, kterým se stanoví základní zaměření pravidelné odborné přípravy JPO a příslušníků HZS ČR.

§ 72 zákona č. 133/1985 Sb., o PO, ve znění pozdějších předpisů se zabývá odbornou způsobilostí a přípravou – členové mohou své funkce vykonávat pouze po absolvování odborné přípravy a s požadovanou odbornou způsobilostí, která se ověřuje zkouškou (tuto zkoušku může provádět MV a hasičský záchranný sbor kraje [dále jen „HZS kraje“]) a prokazuje osvědčením (to se může na základě nezpůsobilosti člena zase odejmout); členové mají za povinnost zúčastňovat se odborné přípravy; dále stanovuje obsah odborné přípravy (teoretickou přípravu, praktický výcvik a tělesnou přípravu, jejíž součástí je i požární sport).

§ 32 až 40 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO, ve znění pozdějších předpisů tvoří druhou část vyhlášky týkající se odborné způsobilosti a odborné přípravy:

- § 32 a 33 se týkají požadavků na odbornou způsobilost (znalost předpisů o PO, IZS, OO, a KŘ, používání požární techniky a věcných prostředků PO, požárně technické charakteristiky a technicko-bezpečnostních parametrů látek, bezpečnosti práce a zásad první pomoci). Dále Hlava I stanoví, že absolventi středních a vyšších

odborných škol PO (dále jen „SŠ PO a VOŠ PO“) mohou v JSDHO vykonávat funkci velitele jednotky (dále jen „VJ“) nebo strojníka. Hasiči z povolání, kteří plnili funkci minimálně velitele družstva (dále jen „VD“), mohou vykonávat funkci VJ SDHO a ti, kteří plnili funkci strojníka anebo technika strojní služby, mohou vykonávat funkci strojníka v JSDHO.

- § 34 a 35 stanovují způsob provádění, ověřování a osvědčování odborné přípravy k získání odborné způsobilosti a odborné přípravy k prodloužení platnosti osvědčení o odborné způsobilosti – odborná příprava hasičů se provádí v odborných kurzech ve vzdělávacích zařízeních MV, HZS krajů a dalších zařízeních stanovených MV. Aby hasič získal odbornou způsobilost, musí po kurzu absolvovat zkoušku odborné způsobilosti (vyhláška dále stanoví podmínky, jak případně zkoušku opakovat, poskytování náhradních termínů apod.). Pokud hasič zkoušku úspěšně absolvuje, je mu vydáno „Osvědčení o odborné způsobilosti“ platné na dalších 5 let.
- § 36 až 40 obsahují způsob provádění, ověřování a osvědčování pravidelné odborné přípravy a základní odborné přípravy – další podrobnosti budou popsány v následujících kapitolách.

V souladu s výše uvedenými právními normami byl vydán Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014 definující odbornou přípravu do 4 základních oblastí:

- 1) Základní odborná příprava členů dobrovolných jednotek
- 2) Pravidelná odborná příprava členů dobrovolných jednotek
- 3) Odborná příprava k získání nebo prodloužení způsobilosti
- 4) Odborná příprava absolvovaná v rámci specializačních kurzů.

1.2.2 Základní odborná příprava

Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014 k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů JSDHO stanoví bližší požadavky na odbornou přípravu členů v JPO.

Podle tohoto pokynu všichni členové JPO musí nejprve úspěšně absolvovat min. 40-hodinovou přípravu do 1 roku od zařazení v jednotce, aby mohli vykonávat činnost při zdolávání požárů a jiných MU.

Pokyn dále stanoví, že za tuto základní přípravu zodpovídá, organizuje ji a ověřuje velitel příslušné jednotky. O této přípravě vede VJ příslušnou dokumentaci.

Odbornou přípravu lze absolvovat i v zařízeních Ministerstva vnitra – generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“), HZS kraje a v dalších vzdělávacích zařízeních spolků působících na úseku PO. Tuto formu přípravy může absolvovat více členů z několika různých jednotek najednou.

1.2.3 Zaměření základní odborné přípravy

Příloha 1 Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014, k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů JSDHO stanovuje obsah základní přípravy, která se dělí na 6 „okruhů“ a obsahuje:

a) Organizace PO:

- organizace PO a organizace a úkoly JPO v České republice (dále jen „ČR“), principy,
- plošného pokrytí JPO, předurčenost JPO,
- IZS a jeho složky,
- vnitřní organizace konkrétní JSDHO,
- orientace v zásahovém obvodu JSDHO,
- komunikace v JPO,
- úkoly člena dobrovolné jednotky ve vztahu k prostředkům speciálních služeb,
- povinnosti a úkoly hasiče v JPO a na místě zásahu.

b) Ochrana zdraví a života hasiče:

- ochranné prostředky hasiče, ochranné vlastnosti a funkce, ošetřování osobních ochranných pracovních prostředků,
- principy ochrany zdraví na místě zásahu, nebezpečí na místě zásahu,
- nastupování do vozidla při výjezdu JPO, jízda k zásahu,
- vystupování z vozidla,
- způsob označování hlavních uzávěrů a vypínačů energií,
- rozpoznání přítomnosti nebezpečné látky (dále jen „NL“):
 - způsob označování prostor s tlakovými nádobami, radioaktivními látkami, míst,

kde hrozí nebezpečí úrazu elektrickým proudem, barevné značení tlakových lahví,

- způsob označování přepravních prostředků přepravujících NL.

c) První pomoc:

- transport osob,
- základní životní funkce a jejich význam,
- fyziologie dýchání, účinky zplodin hoření na organismus,
- první pomoc při selhání základních životních funkcí,
- první pomoc při zevním krvácení, šoku, intoxikaci, popálení, poleptání, zlomeninách, poškození zraku, termickém šoku, symptomy poranění páteře,
- znalost věcných prostředků pro poskytování první pomoci u dobrovolné jednotky.

d) Požární prevence:

- hodnocení materiálů a konstrukcí staveb z hlediska reakce na oheň (hořlavosti),
- požární úsek, požárně dělicí konstrukce, požární uzávěry otvorů,
- únikové a zásahové cesty, evakuační a požární výtah,
- požárně bezpečnostní zařízení,
- odstupová vzdálenost, požárně nebezpečný prostor,
- zařízení pro zásobování požární vodou,
- základní povinnosti fyzických osob na úseku PO,
- zásady ochrany stop a důkazů pro zjištění příčiny vzniku požáru.

e) Požární taktika:

- hoření, rozvoj požáru, přerušení hoření, ohnisko požáru, cesty šíření požáru,
- zplodiny hoření, účinky kouře, odvětrání objektu,
- hasební látky, aplikace hasební látky,
- organizace řízení zásahu,
- průzkum, pohyb v neznámém prostředí,
- záchrana osob, metody a způsoby vyhledávání a záchrany osob,
- záchrana zvířat, manipulace se zvířaty, metody a způsoby vyhledávání

- a záchrany, zvířat,
- záchranné práce na vodě.
- f) Technický výcvik, do kterého se doporučuje zahrnout informace o technických prostředcích:
- uzly, vázání náradí,
 - jištění, polohování, sebezáchrana slaněním,
 - přívodní hadicové vedení a čerpání vody,
 - dopravní a útočné hadicové vedení,
 - použití přenosných žebříků.

1.2.4 Pravidelná odborná příprava

„Pravidelná odborná příprava členů v JSDHO se obsahem, druhy i dokumentací o pravidelné odborné přípravě neliší z hlediska zákona o PO a prováděcí vyhlášky od HZS ČR. Liší se rozsahem, který musí zohlednit kategorii a hasební obvod JSDHO. Témata pravidelné odborné přípravy na kalendářní rok vycházejí ze Základního zaměření pravidelné odborné přípravy JPO a příslušníků HZS ČR“ (Hanuška, 2008).

Každoroční témata pravidelné odborné přípravy připravuje MV-GŘ HZS ČR a ředitel HZS kraje s nimi seznamuje VJ. Podle zaměření témat se následně zpracuje plán odborné přípravy, jehož součástí mohou být instrukčně metodická zaměstnání (dále jen „IMZ“), specializační kurzy, semináře, přednášky a jiné formy teoretického a praktického výcviku.

Podle Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014 se doporučuje u JPO kategorie II a III absolvovat určitou část odborné přípravy (40 % = 16 hodin) u HZS kraje formou stáží na stanicích HZS kraje, v jejímž hasebním obvodu je daná JPO dislokována. Stáže se může zúčastnit celá jednotka nebo konkrétní členové.

Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO stanoví, že se pravidelné odborné přípravy musí zúčastnit všichni členové (v případě své absence musí danou výuku absolvovat v náhradním termínu nebo samostudiem). Ve všech případech VJ znalosti hasičů ověřuje jedenkrát v roce – o této zkoušce se vyhotoví protokol, který se založí do dokumentace o odborné přípravě. Pokud hasič

neuspěje, může zkoušku jedenkrát opakovat nejpozději do 3 měsíců.

Odborná příprava zahrnuje:

- prohlubování odborných znalostí,
- tělesnou přípravu,
- prověřovací a taktické cvičení.

1.2.5 Zaměření pravidelné odborné přípravy

Náměstek generálního ředitele HZS ČR pro IZS a operační řízení každý rok „vyhlašuje“ témata pravidelné odborné přípravy, která mají být v daném roce probrána v rámci pravidelné odborné přípravy členů JSDHO.

Ředitel HZS kraje následně seznámí velitele JSDHO ve své územní působnosti s Pokynem generálního ředitele HZS ČR č. 57/2013, kterým se stanoví základní zaměření pravidelné odborné přípravy JPO a příslušníků HZS ČR, se vzdělávacím portálem www.hasici-vzdelavani.cz a tématy pravidelné odborné přípravy.

Za pravidelnou odbornou přípravu v JPO odpovídá její velitel. Cílem odborné přípravy je prohloubení znalostí a praktických dovedností hasičů. Prohlubování by mělo probíhat teoreticky, ale i prakticky s přihlédnutím k místním podmínkám a předurčenostmi jednotky.

Mezi teoretické znalosti, které by měl každý hasič v jednotce mít, patří některá ustanovení z právních norem (zejména vyhláška MV č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení IZS, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb., a vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů OO) a znalost Bojového řádu (dále jen „BŘ“) JPO.

Mezi praktické dovednosti lze zařadit provádění bojových rozvinutí podle Cvičebního řádu JPO, procvičování řízení požárních automobilů (platí pouze pro strojníky) a používání věcných prostředků PO.

Fyzickou zdatnost hasičů lze posílit aktivním tréninkem a účastí v požárním sportu.

Zaměření pravidelné odborné přípravy zveřejňuje HZS ČR na svých webových stránkách <http://www.hzscr.cz/clanek/zakladni-zamereni-odborne-pripravy.aspx>.

V příloze 1 jsou uvedena témata odborné přípravy z roku 2016 sloužící jako příklad

toho, co hasiči, strojníci, VD a VJ museli absolvovat.

1.2.6 Odborná příprava VJ a VD

Pokud se „řadový“ hasič chce stát VJ nebo VD musí navíc získat odbornou způsobilost VJ nebo VD. Tuto odbornou způsobilost prokazují při ustanovení do funkce VJ nebo VD, avšak nejpozději do 1 roku.

Odborná příprava prezenční formou trvá 40 hodin. Tuto odbornou přípravu lze absolvovat i během 24 hodin s tím, že hasič část kurzu absolvuje e-learningovou formou.

Na základě úspěšného absolvování zkoušky odborné způsobilosti je vydáno osvědčení. Platnost odborné způsobilosti VJ a VD je stanovena na 5 let od data vykonání zkoušky, poté se musí opět prodloužit. Osvědčení o odborné způsobilosti vydává příslušný HZS kraje.

Odborná příprava k prodloužení odborné způsobilosti má rozsah 8 hodin každý rok. Během 5 let musí každý VJ nebo VD min. třikrát tuto 8 hodinovou přípravu absolvovat, aby následně mohl vykonat závěrečnou zkoušku k prodloužení odborné způsobilosti.

1.2.7 Odborná příprava strojníků

Pro výkon funkce strojník musí hasič absolvovat odbornou přípravu pro získání odborné způsobilosti. Po absolvování odborné přípravy může hasič vykonávat funkci strojníka. Odborná příprava pro získání odborné způsobilosti strojníka se řídí stejnými zásadami, které byly popsány v kapitole „1. 4. Odborná příprava VJ a VD“.

Jediný rozdíl u strojníků je prodloužení odborné přípravy – platnost osvědčení je 5 let, přičemž nemusí během těchto 5 let absolvovat žádné přípravy jako je tomu u VJ a VD.

1.2.8 Specializační kurzy

Hasiči v JPO vykonávají i další „speciální“ činnosti. Aby je mohli vykonávat, musí absolvovat další specializační kurzy. Na základě úspěšného absolvování vybraných kurzů je jim vydáno potvrzení nebo osvědčení o absolvování kurzu. Tyto kurzy se uskutečňují ve vzdělávacích zařízeních MV-GŘ HZS ČR, u HZS krajů a dalších vzdělávacích zařízeních. Osnovy k těmto kurzům vydává MV-GŘ HZS ČR.

Mezi tyto specializační kurzy patří:

- technik technické a chemické služby dobrovolné jednotky v rozsahu 16 hodin,
- nositel dýchací techniky v rozsahu 16 hodin,
- technik OO v rozsahu 16 hodin,
- základy zdravotnických znalostí pro členy dobrovolných jednotek v rozsahu 16 hodin,
- obsluhovatel motorové pily v rozsahu 66 hodin,
- člen JSDHO předurčené k zásahům při silničních dopravních nehodách v rozsahu 44 hodin, který je zároveň doplněn i o kurz základů zdravotnických znalostí v rozsahu 16 hodin.

MV-GŘ HZS ČR vypisuje i další specializační kurzy na obsluhu vybraných věcných prostředků PO nebo požární techniky.

1.3 Normy znalostí hasičů

Normy znalostí hasičů stanovují minimální požadavky na odborné znalosti a dovednosti hasičů, uzpůsobené zastávané funkci, které jsou nezbytné pro jejich výkon práce a pro splnění úkolů stanovených JPO zákonem o PO.

Normy znalostí vydává MV-GŘ HZS ČR a schvaluje generální ředitel HZS ČR.

Normy znalostí se dělí na:

- Norma znalostí SDH pro funkci „hasič“,
- Norma znalostí SDH pro funkci „strojník I“,
- Norma znalostí SDH pro funkci „strojník II“,
- Norma znalostí SDH pro funkci „technik technické a chemické služby“,

- Norma znalostí SDH pro funkci „technik ochrany obyvatelstva“,
- Norma znalostí SDH pro funkci „VD a VJ SDH“.

Každá z těchto norem obsahuje „Obecné požadavky na výkon práce“ a dále „Požadavky na znalosti a dovednosti“ konkrétní funkce. Tato část je dále rozpracována do „Skupin znalostí“, které obsahují s čím se má hasič s určitou funkcí seznámit, co zná, co umí a co je schopen.

Pro představu čtenáře uvedu příklad z Normy znalostí SDH pro funkci hasič:

Skupina znalostí – Služby v jednotce:

- *„Je seznámen: s úkoly strojní, chemické, technické a spojové služby v JPO.*
- *Zná: zásady komunikace a obsluhy prostředků radiové sítě a zásady radioprovozu (pokud jsou ve vybavení JPO); úkoly hasiče při používání věcných prostředků strojní, chemické, technické a spojové služby ve vybavení své JPO, zejména při jejich přejímání, kontrole a údržbě,*
- *Umí: vést komunikaci v JPO.“* (MV - GR HZS ČR, 2014)

1.4 Fyzická příprava

„Tělesná příprava zahrnuje všeobecnou tělesnou přípravu zaměřenou na udržení fyzické zdatnosti a rozvoj pohybových vlastností a speciální tělesnou přípravu odpovídající charakteru činnosti při zásahu jednotek. Speciální tělesnou přípravou jsou disciplíny požárního sportu a také cvičení s prvky hasičské, lezecké, potápěčské a záchranářské činnosti a práce na vodě.

Způsob pořádání soutěží v požárním sportu, provádění jednotlivých disciplín a hodnocení dosažených výkonů stanovují pravidla požárního sportu. Požární sport tvoří následující disciplíny:

- a) běh na 100 m s překážkami,*
- b) výstup do čtvrtého podlaží cvičné věže,*
- c) štafeta 4x100 m s překážkami,*
- d) požární útok“* (vyhláška MV č. 247/2001 Sb.)

„Požární sport vznikl z potřeb profesní přípravy profesionálních i dobrovolných hasičů, která je nezbytná pro vykonávání jejich povolání. Tento sport obsahuje prvky

atletické přípravy a odráží pohybové činnosti vycházející z výkonů služby hasičů. Slouží k rozvoji a udržení fyzických schopností a psychické odolnosti hasičů. Zvyšuje odolnost, disciplinovanost, orientaci, rozhodnost při řešení různých situací“ (Škodová, 2014).

Cílem požárního sportu je zejména zvyšování koordinace a fyzické zdatnosti hasičů potřebné pro výkon jejich činnosti při zásahu v místě MU. *„Pro požární sport je důležitá především rychlostní, silová a koordinační schopnost“ (Kulhavý, 2010).*

V současné době je fyzická příprava u hasičů dobrovolných jednotek uskutečňována různými způsoby, nejen požárním sportem. Má na to vliv zejména vybavení JPO. Sborny, které mají zaměření i na požární sport jsou vybavené potřebným nářadím (PMS = přenosná motorová stříkačka, savice, hadice, rozdělovač a proudnice), naproti tomu ostatní jednotky se musí spokojit „pouze“ s hadicemi a rozdělovačem. Proto musí jednotka hledat „náhradní“ způsoby provádění fyzické přípravy.

Ve většině případů je fyzická příprava spojována s jinými aktivitami. Příkladem může být třeba odklizení sněhu před hasičskou zbrojnicí pomocí hrabla při současném nošení dýchací techniky. V dýchací technice mohou hasiči hrát upravenou verzi vybíjené. Dalším příkladem je kácení stromů a fyzická námaha spojená s odnášením rozřezaného dřeva.

„Trendů“ v této oblasti se objevuje na internetu celá řada – nejen z naší republiky, ale i ze zahraničí. Je jen na VJ, co vše je schopen si dohledat a aplikovat ve své jednotce. Fyzická příprava tedy nemusí nutně znamenat těžkou dřinu v posilovně, ale může být spojená s užitečnou a zábavnou činností.

1.5 Prověřovací a taktické cvičení

Jak již bylo zmíněno odborná příprava zahrnuje mimo jiné i prověřovací a taktické cvičení. § 39 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO definuje prověřovací a taktické cvičení takto:

„Prověřovací cvičení je určeno k prověrce akceschopnosti jednotek, k prověření požárního řádu obce, k prověření dokumentace zdolávání požárů, havarijních plánů nebo k ověření součinnosti mezi jednotkami a složkami IZS. Součástí tohoto cvičení může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu. Taktické cvičení se provádí

za účelem přípravy jednotek nebo štábů na zdolávání požárů nebo záchranné práce při MU“ (vyhláška č. 247/2001 Sb.).

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že taktické cvičení slouží k nácviku/přípravě určitých činností, které nejsou v činnosti hasičů běžné – jedná se například o evakuaci velkého objektu, požární zásah ve složitém objektu, dopravní nehoda autobusu plného cestujících, únik nebezpečné látky a mnoho dalších. Naproti tomu prověřovací cvičení prověřuje hasiče bez předchozího ohlášení. Operátor linky 112 nebo 150 na krajském operačním a informačním středisku (dále jen „KOPIS“) událost standardně odbaví a operační důstojník vyšle na místo zásahu potřebné síly a prostředky (dále jen „SaP“), jako by se jednalo o skutečný zásah.

1.5.1 Taktické cvičení

Jako příklad taktického cvičení lze uvést simulovaný požár v tunelu Blanka v Praze, které nacvičovali hasiči HZS hlavního města Prahy. *„Jednalo se o standardní cvičení před spuštěním stavby do zkušebního provozu, po úspěšně provedených funkčních zkouškách technických zařízení stavby. Zakouření bylo provedeno pomocí dýmovnic v místě, které je vytipováno jako nejsložitější varianta požáru. Vše probíhalo v reálném čase, nahlášení události v 11:07 spustilo kolotoč přesně daných úkonů, první jednotka byla na místě v 11:12. Cvičením si mimo jiné hasiči ověřili správnost operativních karet, zjistili možnosti rozmístění techniky i dalších složek IZS a prověřili komunikační kanály. Cvičení prokázalo, že z hlediska požární bezpečnosti nic nebrání tomu, aby byl zkušební provoz tunelového komplexu spuštěn“ (Adamcová, 2015).*

„Taktická cvičení organizují VJ v souladu s ročním plánem odborné přípravy s ročním plánem odborné přípravy. Dokumentaci taktického cvičení schvaluje ředitel územního odboru HZS kraje v případě, že se do taktického cvičení zapojují dvě a více jednotek nebo ředitel HZS kraje, pokud cvičení svým rozsahem přesáhne územní působnost územního odboru HZS kraje“ (vyhláška č. 247/2001 Sb.).

1.5.2 Prověřovací cvičení

„Prověřovací cvičení je oprávněn nařídit:

- a) generální ředitel nebo jeho zástupce,*
- b) ředitel HZS kraje nebo jeho zástupce,*
- c) ředitel územního odboru HZS kraje nebo jeho zástupce,*
- d) VJ a příslušníci, kteří v rámci výkonu SPD kontrolují akceschopnost jednotky,*
- e) starosta obce pro jednotku, kterou zřídila,*
- f) statutární zástupce právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby pro jednotku, kterou zřídily“ (vyhláška č. 247/2001 Sb.).*

Jedním z prověřovacích cvičení byla i dopravní nehoda autobusu a osobního automobilu na účelové komunikaci u části obce Trpoměchy na Slánsku.

„V autobusu na boku se nacházelo 30 zraněných osob (někteří zaklínění) a v osobním automobilu dva zranění, oba bez možnosti opustit vozidlo svépomocí. Na místo byly vyslány 3 jednotky profesionálních hasičů, 10 jednotek dobrovolných hasičů, několik posádek zdravotnické záchranné služby a hlídky Policie ČR. U zásahu spolupracovalo celkem 78 hasičů, záchranářů a policistů. Prvotním úkolem zúčastněných bylo provést průzkum a roztrždit zraněné. Další hasiči prováděli vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Ostatní jednotky se podílely na transportu osob na třídící stanoviště a do sanitek. Současně probíhalo vyhledávání pohřešovaných osob pomocí termokamery. Součástí cvičení bylo i zapojení nemocnice ve Slaném, jejíž traumatologický plán byl také prověřován. Jedním z mnoha cílů tohoto cvičení bylo i porovnání dvou způsobů třídění velkého množství zraněných osob v praxi“ (Gabriel, 2016).

2 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A METODIKA VÝZKUMU

2.1 Výzkumná otázka

Pro potřeby této bakalářské práce budou zkoumány základní znalosti, které musí znát každý „řadový“ hasič v jednotce, tzn. nebudou zkoumány znalosti VJ, VD a strojníků.

Pro bakalářskou práci byla stanovena výzkumná otázka: „Odpovídá úroveň znalostí jednotlivých členů JSDHO požadavkům právních, technických a interních předpisů?“

2.2 Metodika výzkumu

Informace pro teoretickou část bakalářské práce byly čerpány z internetových serverů, právních předpisů a z odborných publikací a knih zabývajících se problematikou odborné přípravy členů JPO III.

V teoretické části je uvedena historie odborné přípravy. Dále je popsáno, jakým způsobem je odborná příprava upravena právními předpisy. Následně je popsána základní a pravidelná odborná příprava a jejich zaměření. V závěru teoretické části jsou popsány normy znalostí, fyzická příprava, taktické a prověřovací cvičení.

Pro zjištění odpovědi na stanovenou výzkumnou otázku a tedy zjištění úrovně znalostí členů JSDHO na pozici hasič byl vytvořen znalostní test obsahující 47 otázek z oblasti PO. Otázky jsou rozděleny do jednotlivých částí:

- právní normy,
- nastupování do vozidla při výjezdu JPO,
- výjezd jednotky,
- umíst'ování techniky na místě zásahu,
- vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor,
- zdolávání požáru,
- lesní požáry,
- havarijní kácení dřevin,
- zásah s únikem amoniaku,
- uvedení jednotky do akceschopnosti po příjezdu z místa zásahu.

Uvedené okruhy testových otázek byly vybrány z témat pravidelné odborné přípravy, které vydalo MV - GŘ HZS ČR pro období 2013 až 2017.

Ke každé otázce jsou uvedeny tři možnosti odpovědí a), b), c). Pro každou otázku je pouze jedna správná odpověď.

Pro provedení znalostního testu byly náhodným výběrem vybrány tři JPO kategorie III v rámci územního odboru Mladá Boleslav HZS Středočeského kraje. Územní odbor Mladá Boleslav byl vybrán z důvodu místní znalosti tohoto území autorkou bakalářské práce, která je členem JSDHO Úvaly. Kategorie JPO III vybraná pro účely této bakalářské práce byla zvolena z důvodu největšího početního zastoupení jednotek kategorie III mezi všemi JSDHO v rámci územního odboru Mladá Boleslav. Náhodným výběrem JPO kategorie tři v rámci územního odboru Mladá Boleslav byly vybrány dvě JPO III/1 a jedna JPO III/2. Podle přílohy č. 4 vyhlášky MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO je minimální počet členů v JPO III zajišťující výjezd dvou družstev (JPO III/2) stanoven na 24 členů, pro JPO III zajišťující výjezd jednoho družstva (JPO III/1) to je 12 členů. Pro další zkoumání bylo vybráno z každé jednotky 12 členů, aby byl počet výsledků testů rovnoměrný. Celkový počet vyplněných testů je 36.

Pro úspěšné splnění testu byla stanovena hranice 80% správných odpovědí. Pro úspěšné splnění testu musí být správně zodpovězeno minimálně 38 otázek (maximální počet chybných odpovědí je 9). Celá podoba testu je uvedena v příloze B.

Všechny testy byly následně vyhodnoceny:

- vyhovující – testy, které měly správně zodpovězené 38 otázek (včetně),
- nevyhovující – testy, které měly 37 a méně správně zodpovězených otázek.

Hodnocené testy nebyly děleny dle příslušnosti členů k jednotlivým JPO, ale byly hodnoceny jako celek. Důvodem pro toto společné vyhodnocení testů bylo, že všechny JPO představují jednotky stejné kategorie a požadavky na znalosti jejich členů jsou tedy stejné. Testování probíhalo zcela anonymně – respondenti svoji příslušnost k jednotlivým JPO neuváděli.

Na základně zjištění výsledků úrovně znalostí členů JSDHO byla vypracována metodická pomůcka pro provádění odborné přípravy členů JSDHO v části „Výsledky“.

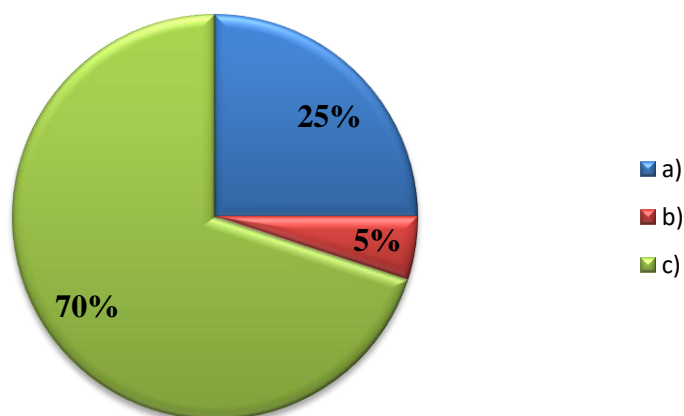
3 VÝSLEDKY

Jak jsem již zmínila v kapitole 2. 2 Metodika výzkumu počet otázek znalostního testu pro členy JPO je 47.

3.1 Vyhodnocení testu

Otázka č. 1

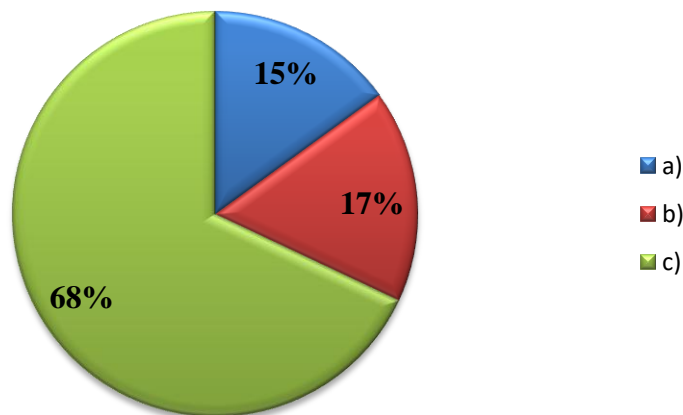
Otázka číslo 1 zní: „Zákon o požární ochraně má číslo?“. Správná odpověď je možnost c) zákon č. 133/1985 Sb. Tento zákon již zaznamenal od roku svého vydání mnoho úprav a je stále v platnosti. Na tuto odpověď správně odpovědělo 33 respondentů, tj. 70 %. 12 respondentů tj. 25 % se mylně domnívalo, že správná odpověď je možnost a) zákon č. 238/2000 Sb., o HZS ČR, který k 1. 1. 2016 byl zrušen. 2 respondenti, tj. 5 % odpověděli možnost b) zákon č. 320/2015 Sb., o HZS ČR, který nahradil starý zákon č. 238/2000 Sb.

Obrázek 1 Odpovědi na otázku č. 1, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 2

Otázka č. 2 zní: „Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek je?“. Správná odpověď je možnost c) 247/2001 Sb. Na tuto otázku správně odpovědělo 32 respondentů tj. 68 %. 8 respondentů, tj. 17 % odpovědělo možnost b) 246/2001 Sb., což je vyhláška o požární prevenci. 7 respondentů, tj. 15 % odpovědělo možnost a) 247/2000 Sb. – jedná se o zákon o získávání a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení motorových vozidel.

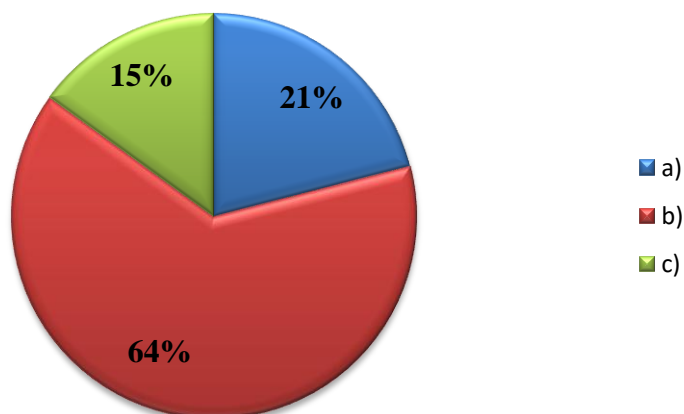
Obrázek 2 Odpovědi na otázku č. 2, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 3

Otázka číslo 3 zní: „Jednotku hasičského záchranného sboru kraje tvoří?“. Správná odpověď je b) příslušníci. Na tuto otázku správně odpovědělo 30 respondentů, tj. 64 %. 7 respondentů, tj. 15 % odpovědělo možnost c) zaměstnanci. 10 respondentů, tj. 21 % odpovědělo možnost a) členové.

HZS ČR tvoří příslušníci a občanskí zaměstnanci, kteří jsou ve vztahu k HZS ČR v pracovně-právním vztahu podle občanského zákoníku. Příslušníci HZS ČR se řídí podle zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, který „*upravuje právní poměry fyzických osob, které v bezpečnostním sboru vykonávají službu (dále jen "příslušník"), jejich odměňování, řízení ve věcech služebního poměru a organizační věci služby (dále jen "služební vztahy")*“ (zákon č. 361/2003 Sb.). Občanskí zaměstnanci netvoří jednotku HZS kraje, ale zaujímají pracovní pozice např. v ekonomickém sektoru.

Z výsledku je patrné, že ani členové z řad JSDHO nemají příliš tušení o zaměstnaneckém poměru jejich kolegů z profesionálního hasičského sboru.

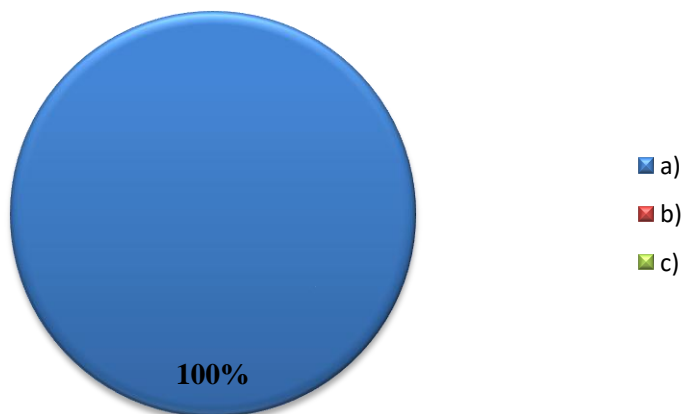

Obrázek 3 Odpovědi na otázku č. 3, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 4

Otázka č. 4 zní: „Jednotku sboru dobrovolných hasičů obce tvoří?“. Správná odpověď je a) členové. Na tuto otázku správně odpovědělo všech 47 respondentů, tj. 100 %.

Je tedy zřejmé, že členové JPO mají jasno ve svém vztahu k jednotce a svému zřizovateli jednotky.

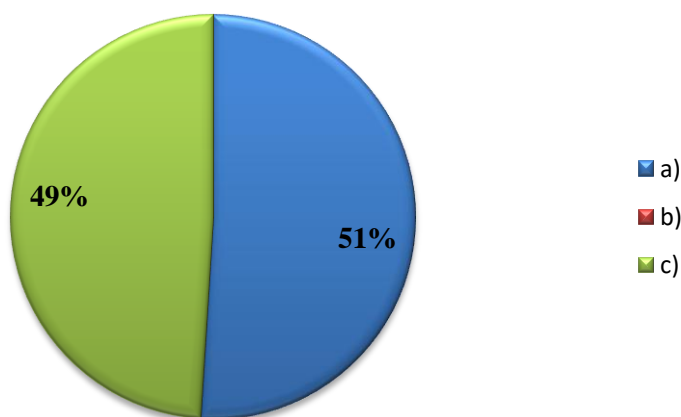

Obrázek 4 Odpovědi na otázku č. 4, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 5

Otázka číslo 5 zní: „Informační služba udržuje provozuschopnost?“. Správná odpověď je a) informačních systémů včetně koncových zařízení sítí a prostředků výpočetní techniky. Na tuto otázku správně odpovědělo 24 respondentů, tj. 51 %. Domnívám se, že si respondenti zaměnili informační službu se spojovou službou, která byla možností c), na kterou odpovědělo 23 respondentů, což činí 49 %.

Informační službu definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

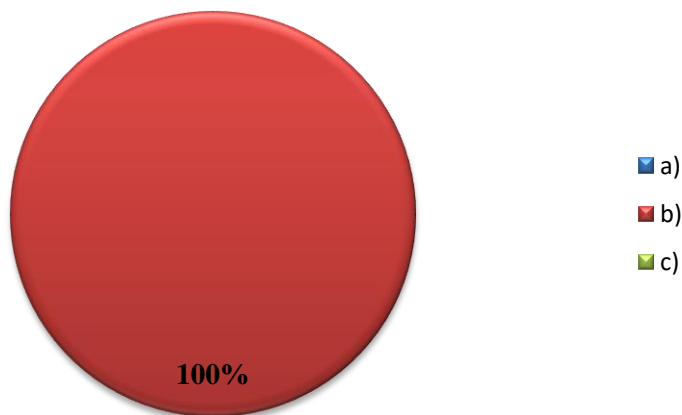

Obrázek 5 Odpovědi na otázku č. 5, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 6

Otázka číslo 6 zní: „Chemická služba udržuje provozuschopnost?“. Správná odpověď je b) prostředků pro práci s NL, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a NL, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou. Na tuto otázku správně odpovědělo všech 47 respondentů.

Chemickou službu definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO.

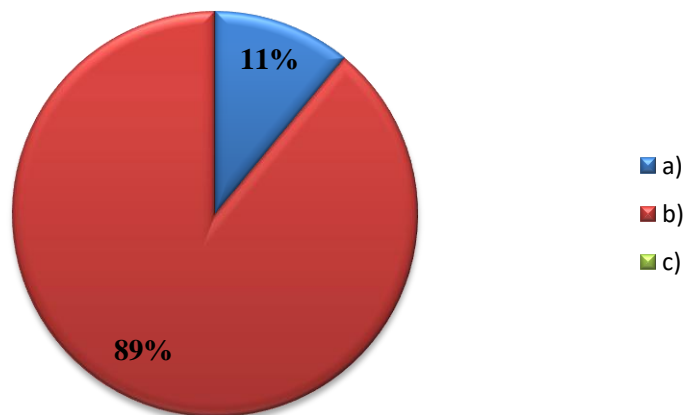

Obrázek 6 Odpovědi na otázku č. 6, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 7

Otázka číslo 7 zní: „Strojní služba udržuje provozuschopnost?“. Správná odpověď je b) prostředků PO vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení. 42 respondentů, tj. 89 % odpovědělo správně. Zbýlých 5 respondentů, tj. 11 % odpovědělo možností a) prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou. Tuto možnost si členové nejspíš zaměnili s chemickou službou z předchozí otázky.

Strojní službu stejně jako chemickou službu definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

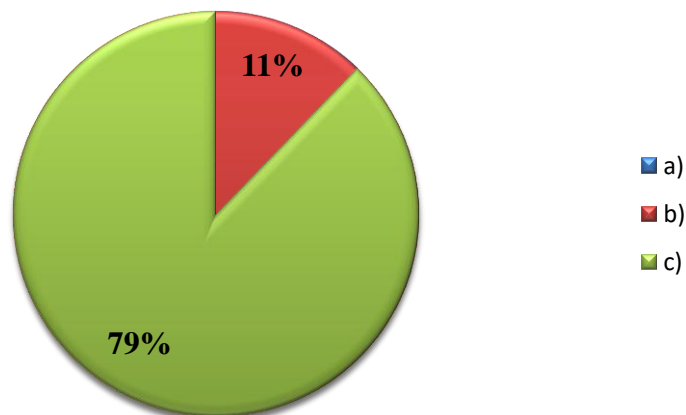
Obrázek 7 Odpovědi na otázku č. 7, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 8

Otázka číslo 8 zní: „Spojová služba udržuje provozuschopnost?“. Správná odpověď je c) linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyrozumění a jejich koncových zařízení. Na tuto otázku správně odpovědělo 37 respondentů, tj. 79 %. Zbylých 10 respondentů, tj. 11 % odpovědělo možnost a) informační systémy včetně koncových zařízení sítí a prostředky výpočetní techniky.

Jak je patrné i z otázky číslo 5 respondenti si vzájemně spletli spojovou a informační službu.

Spojovou službu definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

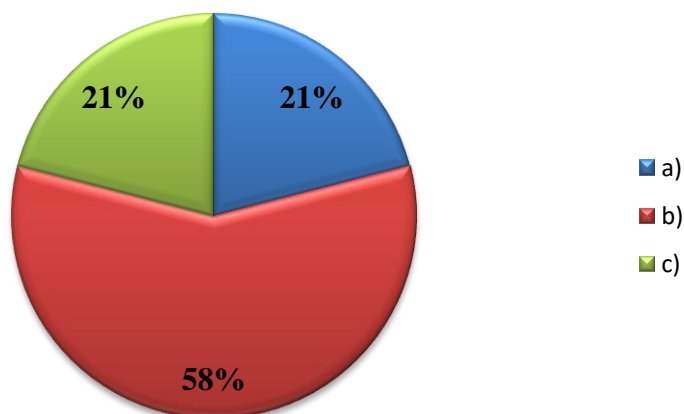

Obrázek 8 Odpovědi na otázku č. 8, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 9

Otázka číslo 9 zní: „Organizačním řízením se rozumí?“. Správná odpověď je b) činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti SaP PO k plnění úkolů JPO. Na tuto otázku správně odpovědělo 27 respondentů, tj. 58 %. 10 respondentů, tj. 21 % odpovědělo možnost c), která je správnou odpovědí na následující otázku číslo 10. Na možnost a) odpovědělo také 10 respondentů – odpověď je téměř totožná s možností b), ale přesto je to špatná odpověď.

Organizační řízení definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

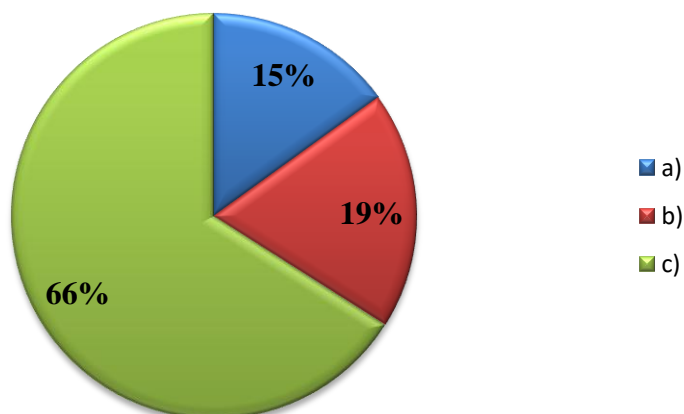

Obrázek 9 Odpovědi na otázku č. 9, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 10

Otázka č. 10 zní: „Operačním řízení se rozumí?“. Správná odpověď je c) činnost od přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné MU až po návrat SaP na místo stálé dislokace. Do těchto činností se zahrnuje výjezd JPO, jízda na místo zásahu, provádění záchranných, resp. likvidačních, prací, apod. Na tuto otázku správně odpovědělo 31 respondentů, tj. 66 %. Možnost a) zvolilo 7 respondentů, tj. 15 % a možnost b) 9 respondentů, tj. 19 %.

Organizační řízení definuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

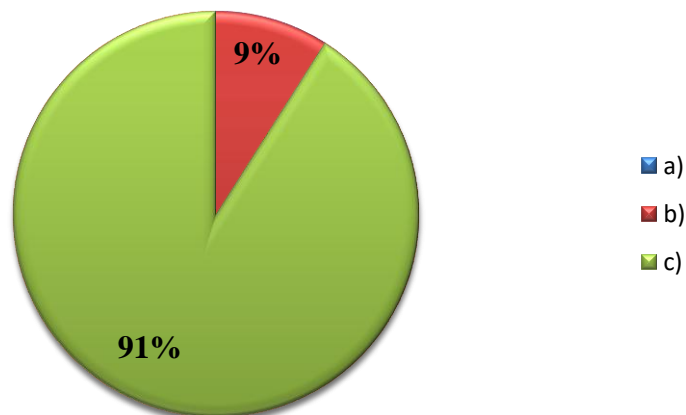

Obrázek 10 Odpovědi na otázku č. 10, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 11

Otázka číslo 11 zní: „Pokud při zásahu vozidlo stojí na pozemní komunikaci?“. Správná odpověď je a) není vždy nutné zablokovat vozidlem provoz. Na tuto otázku správně odpověděli pouze 4 respondenti, tj. 9 %. Zbylých 43 respondentů, tj. 91 % odpovědělo možnost c) je vždy nutné zastavit v tzv. nárazníkovém postavení.

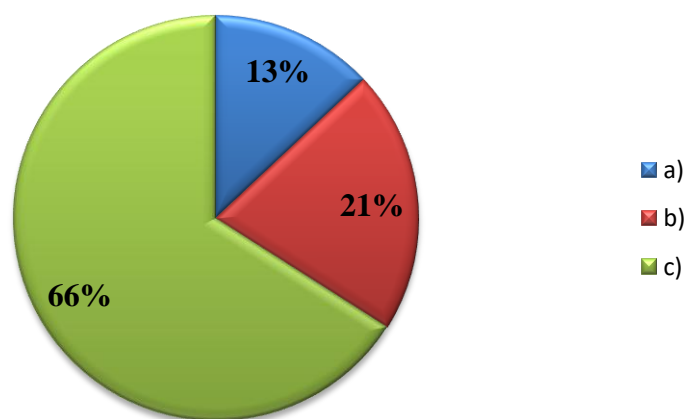
BŘ JPO v metodickém listu zmiňuje „*Po příjezdu na místo zásahu ustavit vhodně techniku, zvláště s ohledem na zajištění bezpečnosti zasahujících před následky silničního provozu. Vhodným řešením je tzv. „nárazníkové“ postavení, kdy požární vozidla oddělují místo zásahu od okolního provozu a tím chrání zasahující*“ (MV - HZS ČR, 2011). Mnoho hasičů se mylně domnívalo, že toto „nárazníkové“ postavení je nutné provádět vždy. I přesto, že je to vhodné, je na místě zásahu žádoucí, aby vozidla JPO nebránila dalšímu provozu a k řízení dopravy se využívá především Policie České republiky (dále jen „PČR“). „Nárazníkové“ postavení se využívá vždy na dálnicích a silnicích I. třídy, kde ostatní vozidla jezdí vysokou rychlostí a mohla by ohrozit zasahující hasiče.

Obrázek 11 Odpovědi na otázku č. 11, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 12

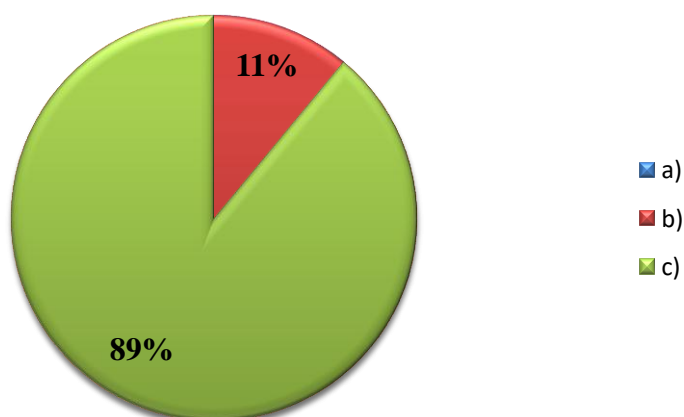
Otázka číslo 12 zní: „Za vozidlo na místě události zodpovídá?“. Správná odpověď je c) strojník. Na tuto otázku správně odpovědělo 31 respondentů, tj. 66 %. „*Strojník zodpovídá nejen za bezpečnost osádky při jízdě k zásahu, ale také za vozidlo na místě události samé*“ (Požáry.cz, 2017). 6 respondentů, tj. 13 % se domnívalo, že správnou odpovědí je možnost a) velitel jednotky a možnost b) velitel zásahu zvolilo 10 respondentů, tj. 21 %.

Obrázek 12 Odpovědi na otázku č. 12, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 13

Otázka číslo 13 zní: „Vozidlo je třeba vždy ustavit tak?“. Správná odpověď je c) aby nebylo poškozeno vlivy hoření (kouř, teplo...). Na tuto otázku správně odpověděli téměř všichni respondenti – 42, tj. 89 %. Zbýlých 5 respondentů odpovědělo možnost a) aby se do něj dala průběžně doplňovat voda. Podle BŘ se vozidlo musí ustavit tak, aby nebylo ohroženo případným požárem a výbuchy, unikajícími provozními kapalinami z vozidel a dalšími nebezpečími.

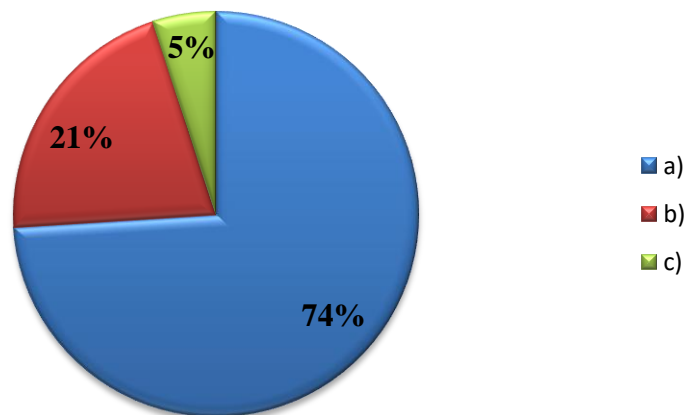

Obrázek 13 Odpovědi na otázku č. 13, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 14

Otázka číslo 14 zní: „Při požáru je snaha vozidlo zastavit?“. Správná odpověď je možnost a) na návětrné straně. Na tuto otázku správně odpovědělo 35 respondentů, tj. 74 %. Na možnost b) na závětrné straně odpovědělo 10 respondentů, tj. 21 %. Zbýlí dva respondenti, tj. 5 % odpovědělo možnost c) na vzdálenost max. dvou hadic.

Vhodné umístění vozidla na místě zásahu se řídí podobným principem jako u zásahu s únikem nebezpečné látky – tak, aby nebylo ovlivněno účinky MU. Podle BŘ – Metodický list 1L Zásah s přítomností nebezpečných látek: „*V době příjezdu na místo zásahu se první jednotka musí přibližovat k místu havárie zpravidla po směru větru a směr větru neustále kontrolovat a nesmí zajíždět do bezprostřední blízkosti místa mimořádné události*“ (MV-GŘ HZS ČR, 2004).

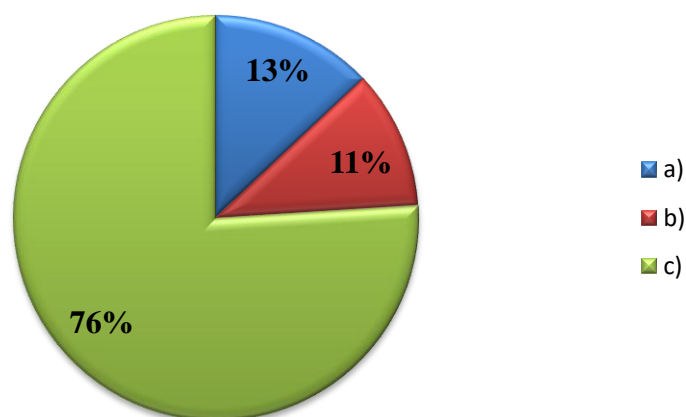

Obrázek 14 Odpovědi na otázku č. 14, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 15

Otázka číslo 15 zní: „Jednotky HZS kraje vyjíždějí k zásahu?“. Správná odpověď je c) do 2 minut od vyhlášení poplachu. Na tuto otázku správně odpovědělo 36 respondentů, tj. 76 %. Možnost a) do 5 minut od vyhlášení poplachu zvolilo 6 respondentů, tj. 13 % a možnost b) do 10 minut od vyhlášení poplachu zvolilo 5 respondentů, tj. 11 %.

Časové limity výjezdů jednotlivých JPO stanovuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO.

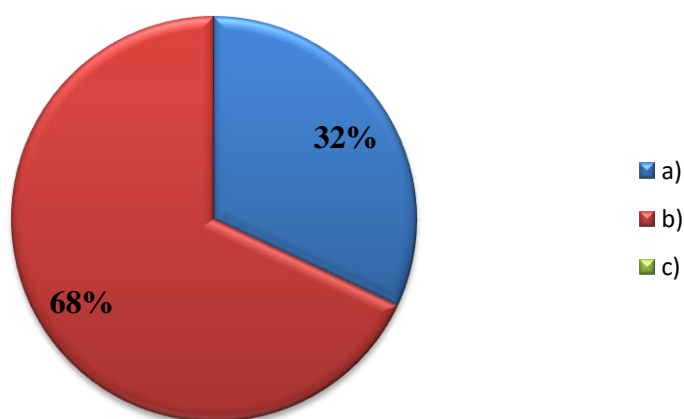

Obrázek 15 Odpovědi na otázku č. 15, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 16

Otázka číslo 16 zní: „Cesta hasiče z domova do zbrojnice?“. Správná odpověď je možnost b) je součástí zásahu. Na tuto otázku správně odpovědělo 32 respondentů, tj. 68 %. Zbýlých 15 respondentů odpovědělo možnost a) není součástí zásahu, tj. 32 %.

BŘ – Metodický list 3O Výjezd jednotky do této záležitosti vnáší jasné světlo: „Za součást zásahu - přípravu k výjezdu se považuje i cesta hasiče po vyhlášení poplachu do hasičské zbrojnice nebo na stanici, např. z místa bydliště“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007a).

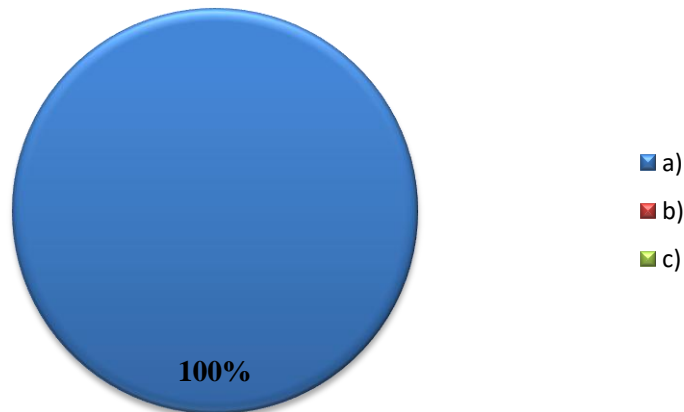

Obrázek 16 Odpovědi na otázku č. 16, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 17

Otázka číslo 17 zní: „Jednotky vysílá k výjezdu?“. Správná odpověď je a) operační a informační středisko (dále jen „OPIS“). Na tuto otázku správně odpověděli všichni respondenti.

Toto stanovuje vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o činnosti a organizaci JPO „Jednotky k výjezdu vysílá operační středisko, zřízené pro území, kde má být zásah uskutečněn, nebo operační středisko, které převezme zásah do působnosti“.

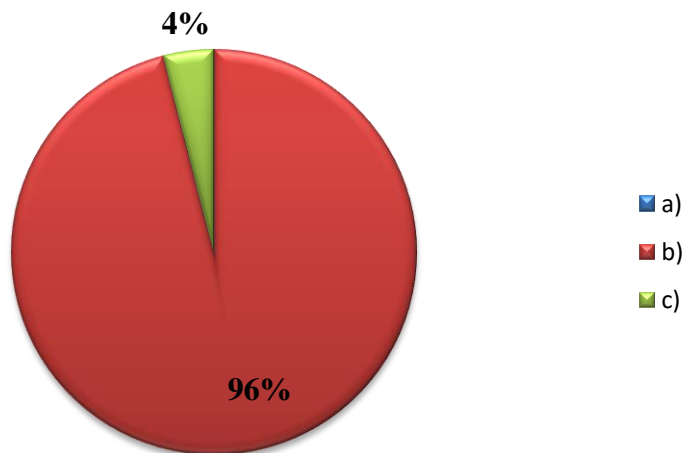

Obrázek 17 Odpovědi na otázku č. 17, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 18

Otázka číslo 18 zní: „K zásahu jednotka vyjíždí?“. Správná odpověď je možnost b) s technikou, kterou jí určí OPIS. Na tuto otázku odpověděli téměř všichni respondenti – 45, tj. 96 %. Zbylí dva respondenti odpověděli možnost c) s technikou dle dohodnutého postupu v jednotce.

BŘ – Metodický list 30 Výjezd jednotky stanovuje: „*Na místo zásahu nemusí vyjíždět všechny SaP jednotky, které se po vyhlášení poplachu dostavily do místa dislokace jednotky nebo tam jsou připraveny*“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007a). Dále tento metodický list BŘ stanovuje: „*K výjezdu musí být jednotce určeno: požární technika a věcné prostředky (...), místo zásahu, popř. další informace dané příkazem k výjezdu (...)*“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007a).

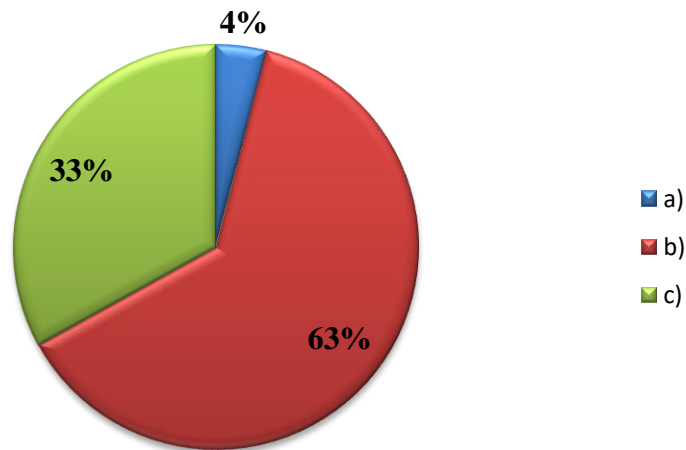
Obrázek 18 Odpovědi na otázku č. 18, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 19

Otázka číslo 19 zní: „Jednotky SDH obce vyjíždějí k zásahu?“. Správná odpověď je možnost c) do 5 nebo do 10 minut od vyhlášení poplachu, na kterou zodpovědělo 15 respondentů, tj. 33 %. 29 respondentů, tj. 63 % odpovědělo možnost b) do 10 minut od vyhlášení poplachu. Zbývá 2 respondenti, tj. 4 % odpověděli možnost a) do 5 minut od vyhlášení poplachu.

Vyhláška MV č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti JPO stanovuje tyto limity:

- „2 minut jednotky složené výlučně z hasičů z povolání,
- 10 minut jednotky složené výlučně z hasičů, kteří nevykonávají službu v jednotce jako své zaměstnání,
- 5 minut jednotky složené z hasičů uvedených v písmenech a) a b) nebo z členů, kterým byla určena pracovní pohotovost mimo pracoviště“.

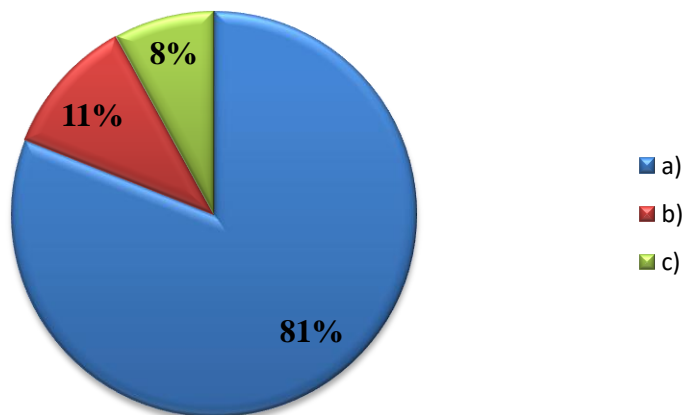

Obrázek 19 Odpovědi na otázku č. 19, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 20

Otázka číslo 20 zní: „Maximální počet přepravovaných hasičů při cestě k zásahu je?“. Správná odpověď je možnost a) závislý na počtu sedadel. Tuto možnost zvolilo 38 respondentů, tj. 81 %. 5 respondentů, tj. 11 % zvolilo možnost b) 4, 4 respondenti, tj. 8 % zvolili možnost c) 6.

Zde hraje roli pouze logika – do auta nemůže více hasičů, než je počet sedadel ve vozidle. Tento počet se liší v závislosti na druhu vozidla – např. do automobilové plošiny (dále jen „AP“) se vejdou dva hasiči, naproti tomu do dopravního automobilu (dále jen „DA“) se vejde kromě řidiče dalších 9 hasičů.

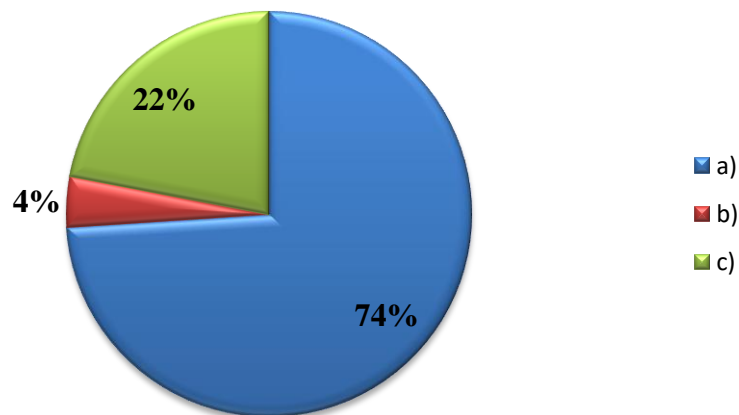

Obrázek 20 Odpovědi na otázku č. 20, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 21

Otázka číslo 21 zní: „Řidič vozidla musí mít při jízdě?“. Správná odpověď je možnost a) možnost řídit automobil bez omezení. Na tuto možnost odpovědělo celkem 35 respondentů, tj. 74 %. Na možnost b) mít na hlavě přilbu odpověděli 2 respondenti, tj. 4 % a na možnost c) mít kabát zásahového oděvu nebo blůzu Pracovního stejnokroje II (dále jen „PS II“) odpovědělo 10 respondentů, tj. 22 %.

BŘ Metodický list 30 Výjezd jednotky stanovuje: „*Hasič má při výjezdu osobní ochranné prostředky a zařízení, zejména ochrannou přilbu, oblek určený pro zásah, svítilnu, ochranné rukavice, opasek, sekyrku, jednoduchý klíč na spojky*“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007a), to ale v případě řidiče vozidla neplatí. Řidič vozidla nemusí mít při řízení vozidla přilbu, aby měl zajištěný dostatečný výhled: „*(...) Jejich vystrojení určenými ochrannými prostředky je závislé na době jízdy; minimální ochranou hasičů, kromě řidiče, je ochranná přilba (...)*“ (MV - GŘ HZS ČR, 2006).

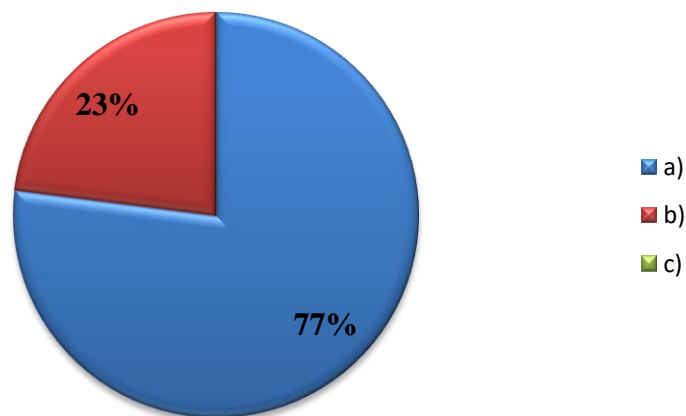

Obrázek 21 Odpovědi na otázku č. 21, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 22

Otázka číslo 22 zní: „Do vozidla se nastupuje?“. Správná odpověď je a) před garáží. Tuto otázku správně zodpovědělo celkem 36 respondentů, tj. 77 %. Zbýlých 11 respondentů, tj. 23 % zvolilo možnost b) při výjezdu z garáže.

„Nastupuje se do vozidla, které stojí v garáži nebo před garáží a je zabrzděné. Je nepřipustné nasedat do pohybujícího se automobilu či se při jeho výjezdu z garáže zdržovat v prostoru mezi vraty, před vozidlem či za ním“ (Požáry.cz, 2016).

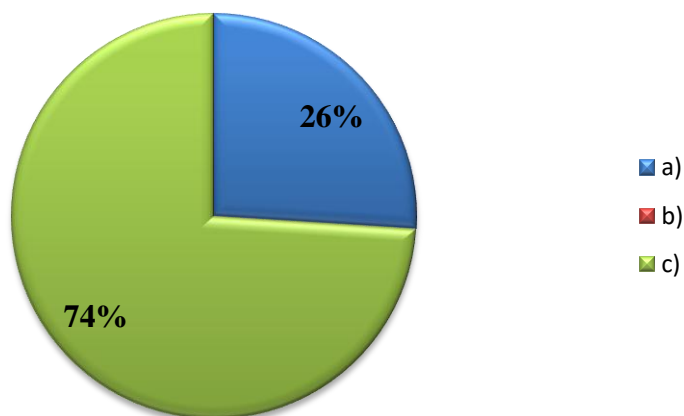

Obrázek 22 Odpovědi na otázku č. 22, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 23

Otázka číslo 23 zní: „K provedení zásahu při ohrožení života je do bytu oprávněn vstoupit?“. Správná odpověď je c) kterýkoli hasič na základě rozkazu VZ. Na tuto otázku správně odpovědělo 35 respondentů, tj. 74 %, Zbylých 12 respondentů, tj. 26 % zvolilo možnost a) příslušník HZS ČR.

BŘ Metodický list 5T Vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor při zásahu stanoví: „VZ posoudí, zda jde o nebezpečí z prodlení nebo ne (zajistit přítomnost nezávislé osoby). Na základě zjištění míry nebezpečí v uzavřeném prostoru se stanoví naléhavost vniknutí do uzavřeného prostoru, popřípadě se zajistí další navazující opatření vzhledem k nebezpečí (uhašení požáru, odstranění iniciačních zdrojů)“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007). V případě, že se na místo zásahu dostaví nejprve JSDHO, je v té chvíli VZ velitel JSDHO, který rozhodne o dalším postupu.

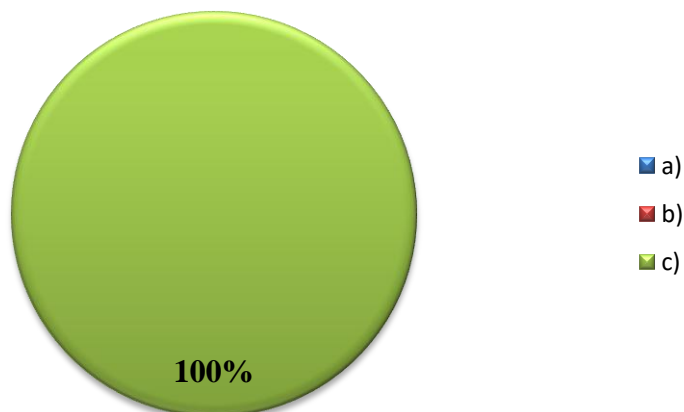

Obrázek 23 Odpovědi na otázku č. 23, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 24

Otázka číslo 24 zní: „Jednotka může otevřít byt na základě žádosti?“. Správná odpověď je c) příslušníka PČR. Tuto otázku správně zodpověděli všichni respondenti.

„Jednotka může otevřít uzavřený prostor na základě žádosti o pomoc ze strany příslušníka PČR, pokud tím nedojde k ohrožení bezpečnosti jednotky“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007b). Tato žádost PČR jde cestou operačních středisek PČR a HZS kraje.

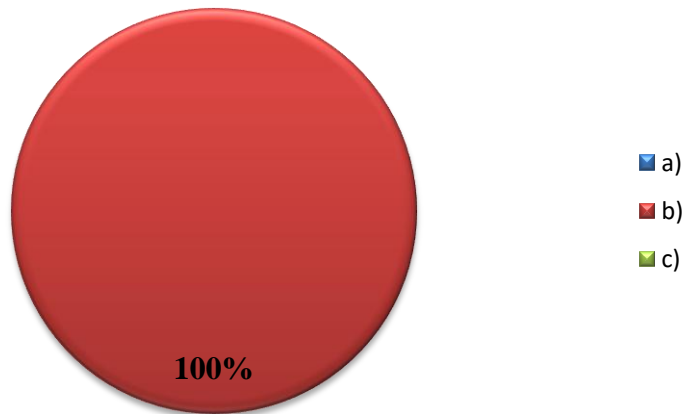

Obrázek 24 Odpovědi na otázku č. 24, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 25

Otázka číslo 25 zní: „O tom, zda jde o nebezpečí z prodlení nebo ne rozhodne?“. Správná odpověď je možnost b) VZ. Tuto možnost zvolilo všech 47 respondentů.

BŘ Metodický list 5T Vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor při zásahu stanoví: „VZ posoudí, zda jde o nebezpečí z prodlení nebo ne (zajistit přítomnost nezávislé osoby). Na základě zjištění míry nebezpečí v uzavřeném prostoru se stanoví naléhavost vniknutí do uzavřeného prostoru, popřípadě se zajistí další navazující opatření vzhledem k nebezpečí (uhašení požáru, odstranění iniciačních zdrojů)“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007).

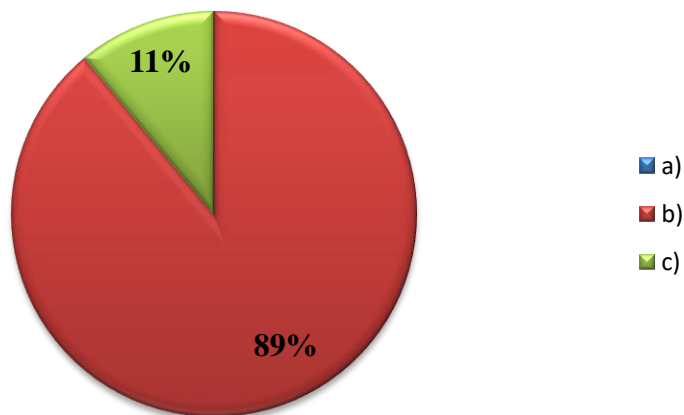

Obrázek 25 Odpovědi na otázku č. 25, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 26

Otázka číslo 26 zní: „Při vnikání do uzavřených prostor se přednostně využije?“. Správná odpověď je možnost b) nejsnazší možnost. Tuto možnost zvolilo celkem 42 respondentů, tj. 89 %. Zbýlých 5 respondentů, tj. 11 % zvolilo možnost c) rozbití okna.

„Cesta vniknutí do uzavřeného prostoru se volí s ohledem na hrozící nebezpečí, potřebu rychlosti zásahu a rozsah následných škod způsobených vniknutím do uzavřeného prostoru. Přednostně se využívají nejsnazší cesty, např. otevřená okna, světlík, vikýře, dveře bez speciálních zábranných systémů“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007b).

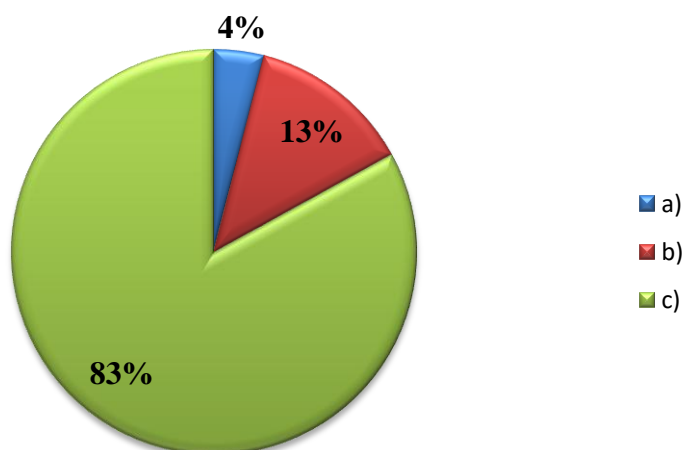

Obrázek 26 Odpovědi na otázku č. 26, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 27

Otázka číslo 27 zní: „VZ po otevření bytu zajistí prostor proti vniknutí neoprávněných osob prostřednictvím?“. Správná odpověď je c) PČR. Na tuto otázku správně odpovědělo 39 respondentů, tj. 83 %. Možnost a) vytyčovací pásy zvolili 2 respondenti, tj. 4 % a možnost b) místní JPO zvolilo 6 respondentů, tj. 13 %.

„Po otevření uzavřeného prostoru velitel zásahu zajistí, aby do prostoru nevstupovaly neoprávněné osoby. (...) případě, že není možné prostor předat majiteli či uživateli, zajistí velitel zásahu prostor proti vniknutí neoprávněných osob nebo odcizení majetku prostřednictvím policie“ (MV - GŘ HZS ČR, 2007b).

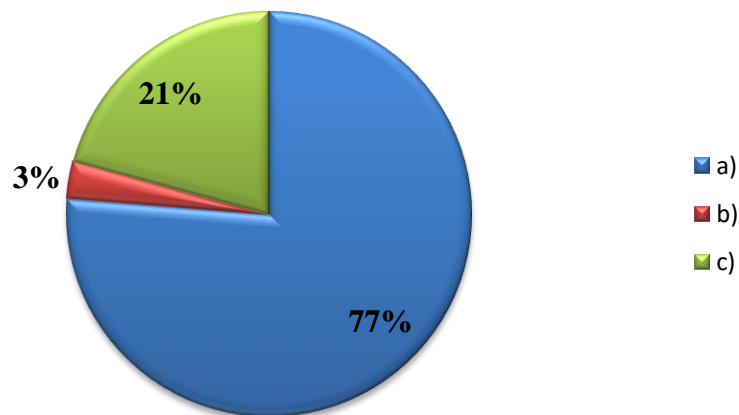

Obrázek 27 Odpovědi na otázku č. 27, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č 28

Otázka číslo 28 zní: „Požární obrana je organizována?“. Správná odpověď je a) v případě nedostatku sil a prostředků. Na tuto otázku správně odpovědělo 36, tj. 77 %. Možnost b) v případě, kdy se požár podařilo lokalizovat zvolil 1 respondent, tj. 2 % a možnost c) v případě, kdy se požár nepodařilo zlikvidovat zvolilo 10 respondentů, tj. 21 %.

„Tam, kde není možno provést požární útok, zejména při nedostatku sil a prostředků a při rozsáhlých požárech, se provádí požární obrana. Princip požární obrany spočívá v zastavení šíření požáru na předem určeném místě“ (MV - GŘ HZS ČR, 2001a).

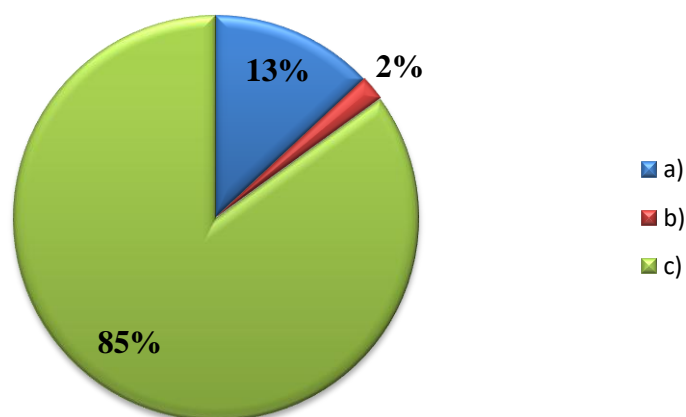

Obrázek 28 Odpovědi na otázku č. 28, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 29

Otázka číslo 29 zní: „Pokud se požár šíří, nasazují se SaP?“. Správná odpověď je c) v cestě šíření požáru. Tuto možnost správně zvolilo 40 respondentů, tj. 85 %. Možnost a) z návětrné strany zvolilo 6 respondentů, tj. 13 % a možnost b) ze závětrné strany zvolil 1 respondent, tj. 2 %.

„Obranné postavení se zaujímá tam, kde je možnost zabránit šíření požáru, zpravidla na hranici požárních úseků nebo v místech přírodních nebo umělých překážek“ (MV - GŘ HZS ČR, 2001a).

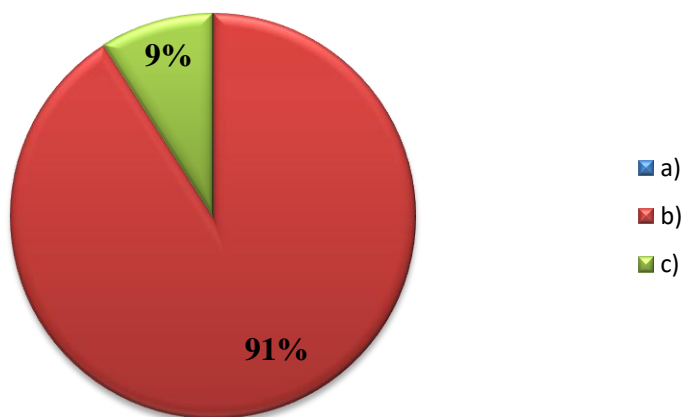

Obrázek 29 Odpovědi na otázku č. 29, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 30

Otázka číslo 30 zní: „Pokud je plameny zasažen celý objekt a požár ohrožuje vedlejší budovu“?. Správná odpověď je b) nasadíme SaP i na ochranu vedlejšího objektu. Na tuto otázku správně odpovědělo 43 respondentů, tj. 91 %. Možnost c) přesuneme veškeré SaP k ochraně vedlejšího objektu zvolili zbylí 4 respondenti, tj. 9 %.

„Požární obrana, spočívající především v zajištění okolí hořícího objektu před rozšířením požáru“ (MV - GŘ HZS ČR, 2001a). „Obranné postavení se zaujímá tam, kde je možnost zabránit šíření požáru, zpravidla na hranici požárních úseků nebo v místech přírodních nebo umělých překážek“ (MV - GŘ HZS ČR, 2001a).

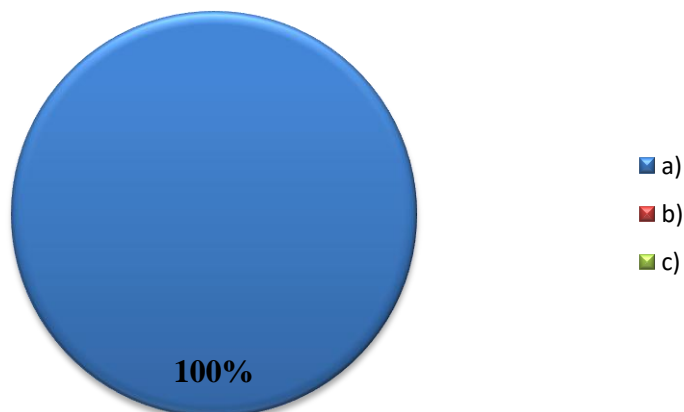

Obrázek 30 Odpovědi na otázku č. 30, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 31

Otázka číslo 31 zní: „Zdolávání požáru zahrnuje také?“. Správná odpověď je za a) rozebírání konstrukcí. Tuto otázku správně zodpovědělo všech 47 respondentů.

Pro úspěšnou likvidaci všech ohnisek požáru je někdy nutné rozebrat konstrukci domů apod. Skrytá ohniska se následně vyhledávají za pomoci termokamery.

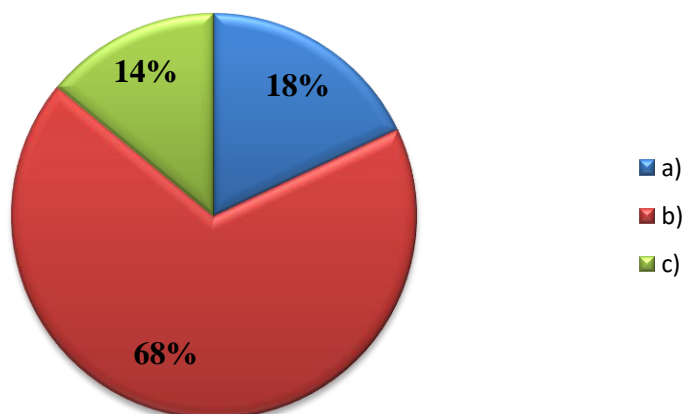
Obrázek 31 Odpovědi na otázku č. 31, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 32

Otázka číslo 32 zní: „Lesní požáry lze rozdělit na?“. Správná odpověď je b) podzemní, pozemní a korunové. Správně odpovědělo 32 respondentů, tj. 68 %. Možnost a) kořenové, nadzemní a korunové zvolilo 9 respondentů, tj. 18 %. Možnost c) podzemní, pozemní a křovinové zvolilo 7 respondentů, tj. 14 %.

„Lesní požáry lze rozdělit na:

- a) podzemní - požáry rašeliny nebo vrstvy hlubokého humusu projevující se skrytým hořením pod vrstvou hrabanky,*
- b) pozemní - požár půdního krytu (hrabanka, tráva, mech),*
- c) korunový (vysoký) - požár ve větvích stromů, který nastává přechodem z pozemního požáru, když se oheň dostane k větvím a zapálí je; tento druh požáru je nejnebezpečnější (zejména u jehličnanů) a má nejvyšší rychlost šíření“*
(MV - GŘ HZS ČR, 2001b)

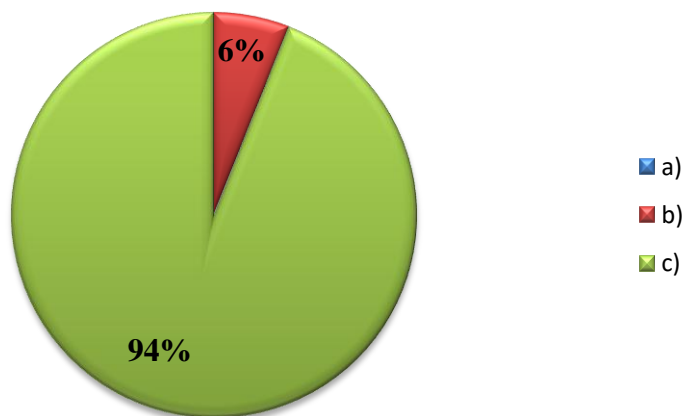

Obrázek 32 Odpovědi na otázku č. 32, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 33

Otázka číslo 33 zní: „Požár půdního krytu (hrabanka, tráva, mech) se zařazuje jako?“. Správná odpověď je možnost c) pozemní. Správně odpovědělo 44 respondentů, tj. 94 %. Zbylí 3 respondenti zvolili možnost b) kořenový.

Rozdělení lesních požárů je popsáno u předchozí otázky číslo 32.

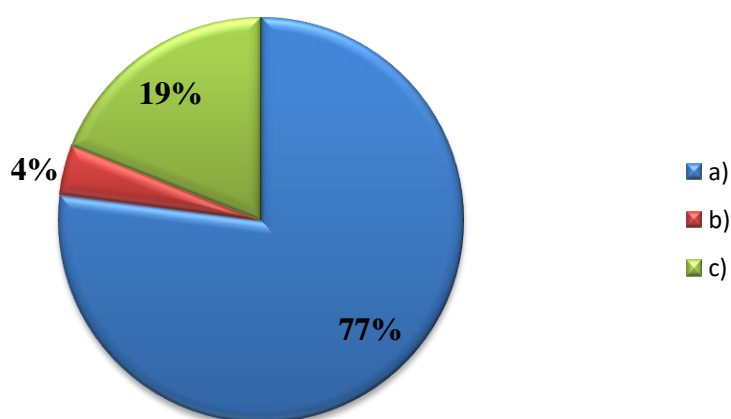
Obrázek 33 Odpovědi na otázku č. 33, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 34

Otázka číslo 34 zní: „Při hašení lesního požáru je možné využít?“. Správná odpověď je a) založení protipožáru na vhodném místě. Tuto možnost správně zvolilo 36 respondentů, tj. 77 %. 2 respondenti, tj. 4 % zvolili možnost b) lehkou pěnu z agregátů, 9 respondentů, tj. 19 % zvolilo c) pouze požární obranu.

Lesní požáry se rychle šíří na velkých plochách a to může vést k ohrožení nasazených SaP, návštěvníků lesa apod. Likvidace požáru může být zdlouhavá, může opětovně dojít k rozhoření skrytých ohnisek a VZ musí zajistit dohlídku nad místem zásahu.

VZ podle rychlosti šíření požáru rozhodne: o: „založení protipožáru na vhodném místě (přírodní nebo umělá překážka - silnice, násep, potok), kde dochází k místní změně směru proudění vzduchu směrem k frontě požáru („nasávání vzduchu požárem“)" (MV - GŘ HZS ČR, 2001b).

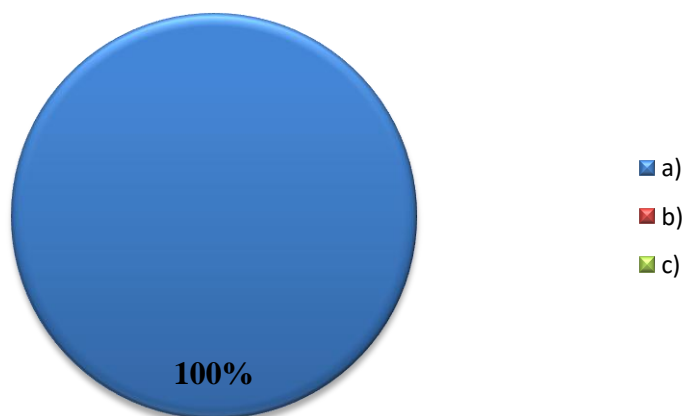
Obrázek 34 Odpovědi na otázku č. 34, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 35

Otázka číslo 35 zní: „Při určování proluk v lese využíváme např.?“. Správná odpověď je a) lesní cesty a vodní toky. Tuto otázku správně zodpovědělo všech 47 respondentů.

Již při průzkumu VZ musí zjistit, zdali se v místě zásahu nacházejí vhodné překážky, které mohou zamezit dalšímu šíření požáru. BŘ dále stanoví: „Proluky,

jako překážky pro šíření korunového požáru, se vytváří s dostatečným předstihem, podle výšky okolních porostů. (...). Při určování proluk využíváme lesních cest, průseků, vodních toků, silnic, železnice, polí, luk a pasek“ (MV - GŘ HZS ČR, 2001b).

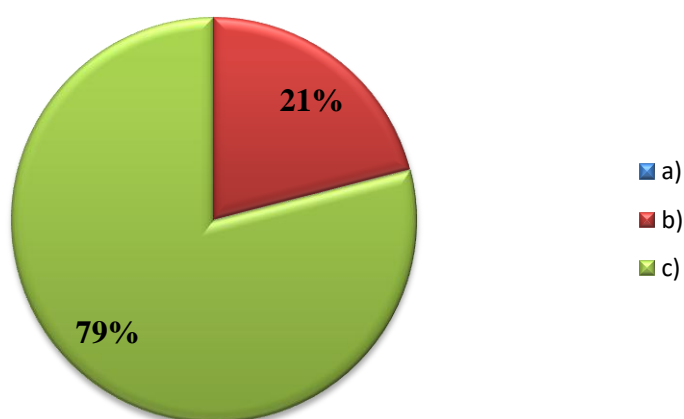

Obrázek 35 Odpovědi na otázku č. 35, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 36

Otázka číslo 36 zní: „Největší rychlost šíření má požár?“. Správná možnost je c) korunový. 37 respondentů, tj. 79 % tuto otázku zodpovědělo správně. Zbylých 10 respondentů zvolilo možnost b) pozemní.

Zmíněno u otázky číslo 32.

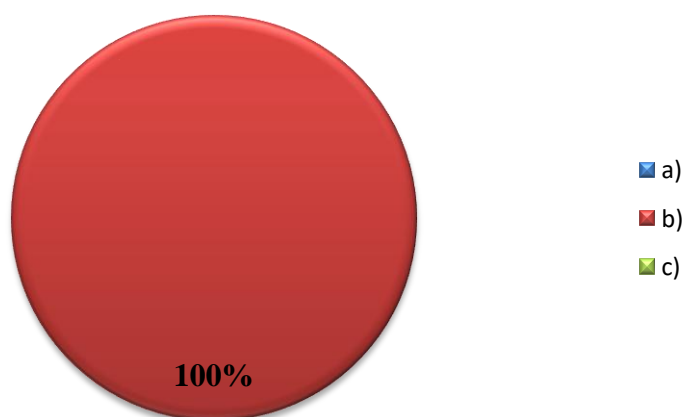

Obrázek 36 Odpovědi na otázku č. 36, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 37

Otázka číslo 37 zní: „Havarijní kácení při zásahu se provádí na základě nařízení?“. Správná odpověď je možnost b) velitele zásahu. Na tuto otázku správně odpovědělo všech 47 respondentů.

BŘ stanovuje: „*Jednotka provádí havarijní kácení v rámci záchranných a likvidačních prací při zásahu na základě nařízení velitele zásahu, který má oprávnění požadovat odstranění porostu*“ (MV - GŘ HZS ČR, 2016a).

Obrázek 37 Odpovědi na otázku č. 37, zdroj: vlastní výzkum

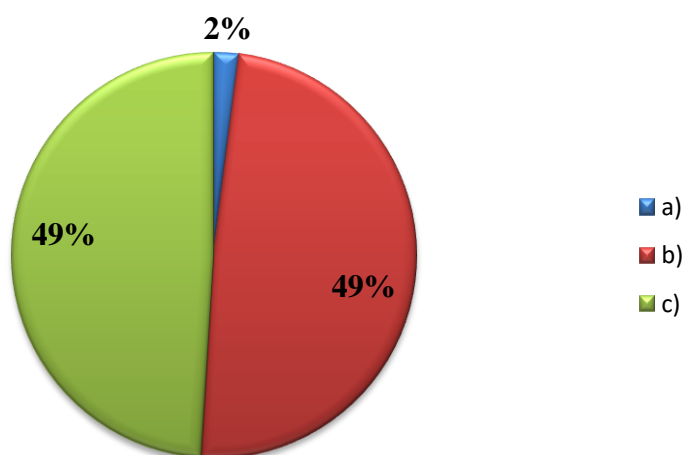
Otázka č. 38

Otázka číslo 38 zní: „Oznámení o havarijním kácení při zásahu?“. Správná odpověď je možnost b) se předává orgánu ochrany přírody. Na tuto otázku správně odpovědělo 23 respondentů, tj. 49 %. Dalších 23 respondentů odpovědělo možnost c) nahrazuje vypracovaná zpráva o zásahu. 2 respondenti zvolili možnost a) se nezpracovává.

BŘ stanovuje: „*Pokud dřeviny nejsou součástí významného krajinného prvku nebo stromořadí, nejedná se o památný strom či zvláště chráněný druh, povolení ani oznámení orgánu ochrany přírody o kácení dřeviny se nevyžaduje*“ (MV - HZS ČR, 2016a) a dále stanoví bližší podmínky, pro které druhy stromů se povolení nevyžaduje (např. dřeviny o obvodu kmene do 80 cm měřeného ve výšce 130 cm nad zemí).

K tomu zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny dále stanovuje:

„Povolení není třeba ke kácení dřevin, je-li jejich stavem zřejmě a bezprostředně ohrožen život či zdraví nebo hrozí-li škoda značného rozsahu. Ten, kdo za těchto podmínek provede kácení, oznámí je orgánu ochrany přírody do 15 dnů od provedení kácení“. V tomto případě se informuje územně příslušný odbor životního prostředí obecního úřadu obce s rozšířenou působností, nejde-li o zvláště chráněná území nebo jejich ochranná pásma – toto informování provádí VZ formou zprávy o zásahu.

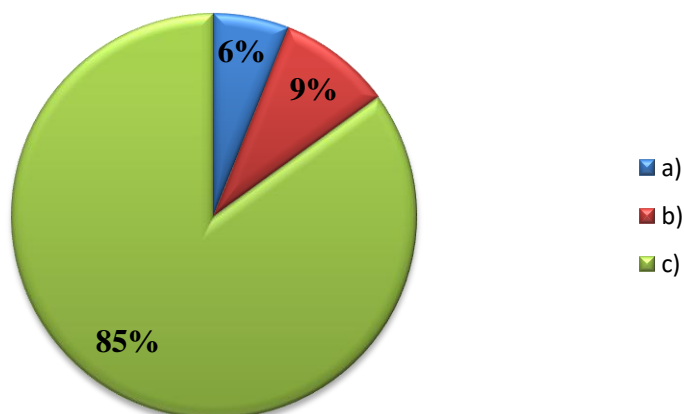

Obrázek 38 Odpovědi na otázku č. 38, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 39

Otázka číslo 39 zní: „Pokud dřevina ohrožuje elektrické vedení?“. Správná odpověď je možnost c) nesmí VZ rozhodnout o pokácení před zajištěním vypnutého stavu. Na tuto možnost správně odpovědělo 40 respondentů, tj. 85 %. Na možnost a) může VZ rozhodnout o pokácení před zajištěním vypnutého stavu odpověděli 3 respondenti, tj. 6 % a 4 respondenti, tj. 9 % odpovědělo možnost b) může operační středisko nařídit pokácení a informuje o tom pracovníky rozvodného závodu.

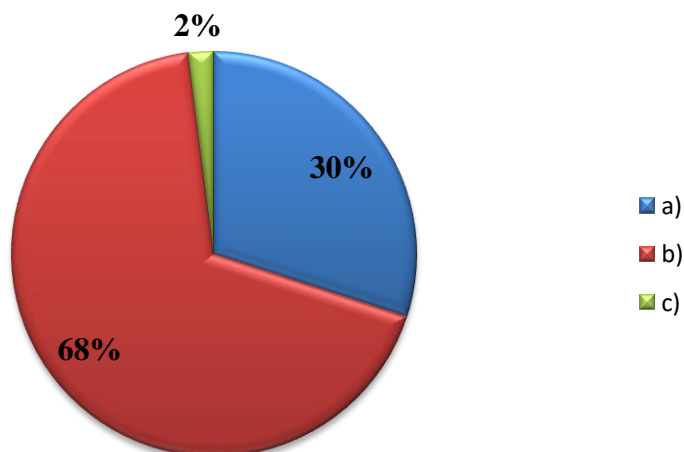
Před kácením dřeviny ohrožující el. vedení zajistí VZ přes OPIS povolání pohotovostní služby správy distribuční elektrické sítě, která zajistí vypnutí elektrické energie ve vedení. Bez přítomnosti pracovníka rozvodných závodů a zajištění vypnutého stavu el. vedení je práce zakázána. (MV - GŘ HZS ČR, 2016a)

Obrázek 39 Odpovědi na otázku č. 39, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 40

Otázka číslo 40 zní: „Amoniak je za normálních podmínek?“. Správná odpověď je b) bezbarvý jedovatý plyn s charakteristickým štiplavým zápachem a tu zodpovědělo 32 respondentů, tj. 68 %. 14 respondentů, tj. 30 % odpovědělo možnost a) žlutozelený nehořlavý, jedovatý plyn, ostře štiplavého zápachu. Možnost c) silné oxidační činidlo s korozivními účinky zvolil jeden respondent.

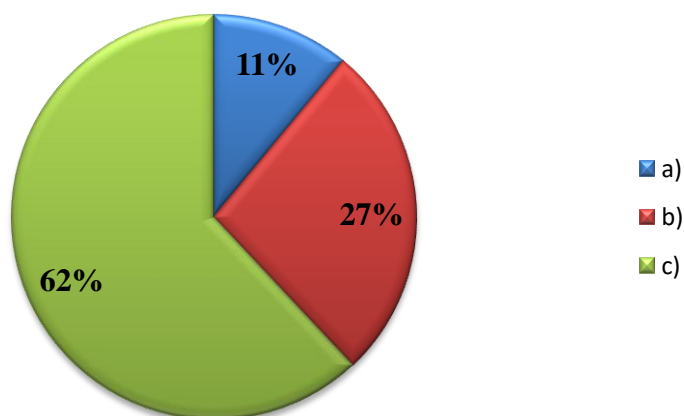

Obrázek 40 Odpovědi na otázku č. 40, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 41

Otázka číslo 41 zní: „Minimální povolenou ochranou při úniku malého množství amoniaku je?“. Správná odpověď je b) izolační dýchací přístroj a zásahový oděv. Na tuto otázku správně odpovědělo 13 respondentů, tj. 27 %. Na možnost a) dýchací přístroj a zásahový oděv odpovědělo 5 respondentů, tj. 11 % a na možnost c) izolační dýchací přístroj a přetlakový protichemický oděv odpovědělo 29 respondentů, tj. 62 %.

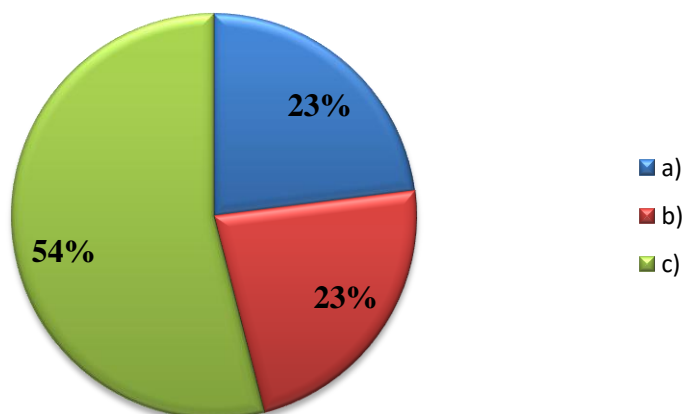
Malé množství uniklého čpavku je pro použití izolačního dýchacího přístroje a zásahového oděvu stanoveno BŘ na koncentraci 50-500 ppm (MV - GŘ HZS ČR, 2016b). Vyšší koncentrace poté vyžadují použití izolačního dýchacího přístroje a protichemického ochranného oděvu.

Obrázek 41 Odpovědi na otázku č. 41, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 42

Otázka číslo 42 zní: „Amoniak skladovaný pod tlakem je?“. Správná odpověď je možnost b) světlá bezbarvá kapalina, způsobující omrzliny při styku s kůží. Správně odpovědělo 11 respondentů, tj. 23 %. Možnost a) hořlavý a výbušný zvolilo dalších 11 respondentů. Poslední možnost c) silná žíravina zvolilo 25 respondentů, tj. 54 %.

Obrázek 42 Odpovědi na otázku č. 42, zdroj: vlastní výzkum

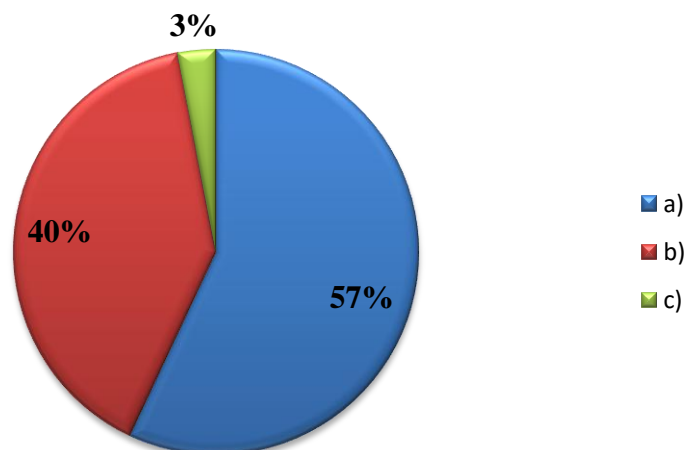
Otázka č. 43

Otázka číslo 43 zní: „Zásah jednotky podle BŘ končí?“. Správná odpověď je možnost b) návratem na základnu. Tuto možnost správně zvolilo 19 respondentů, tj. 40 %. Jeden respondent zvolil možnost a) odjezdem na základnu. Zbylých 27 respondentů, tj. 57 % zvolilo možnost c) uvedením jednotky do akceschopnosti.

Podle BŘ zásah JPO končí návratem (příjezdem) na základnu. Uvedení jednotky do akceschopnosti, které bezprostředně navazuje po návratu z místa zásahu, se jedná o činnost v organizačním řízení nikoli v operačním řízení (MV - GŘ HZS ČR, 2007c).

Organizační řízení je definováno jako: „činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti SaP PO k plnění úkolů jednotek PO. Tímto se rozumí činnost související s udržováním a zvyšováním odborné a fyzické způsobilosti hasičů (školení, výcvik), údržbou požární techniky a dalších prostředků PO, apod.“ (GŘ HZS ČR, 2017b).

„Operačním řízením se rozumí činnost od přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné MU až po návrat SaP na místo stálé dislokace“ (GŘ HZS ČR, 2017b). Tyto činnosti zahrnují mimo jiné výjezd jednotky, dopravu na místo zásahu, provádění záchranných a likvidačních prací a další.

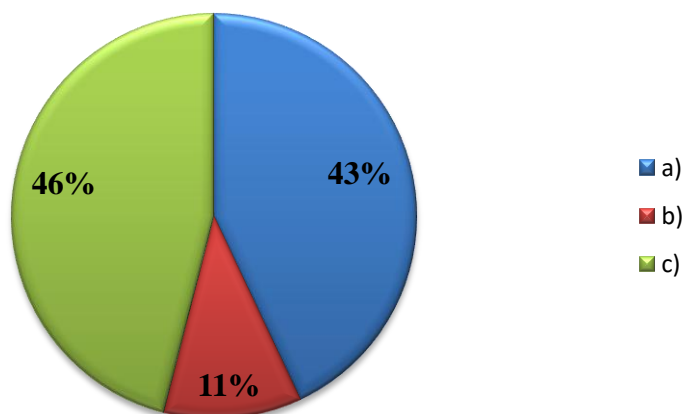

Obrázek 43 Odpovědi na otázku č. 43, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 44

Otázka číslo 44 zní: „Doplnění chybějící výstroje, provedení oprav a očisty požární techniky zajistí?“. Správná odpověď je možnost b) VJ. Správně odpovědělo 5 respondentů, tj. 11 %. Možnost a) strojník zvolilo 20 respondentů, tj. 43 %. Na možnost c) hasiči zvolilo 22 respondentů, tj. 46 %.

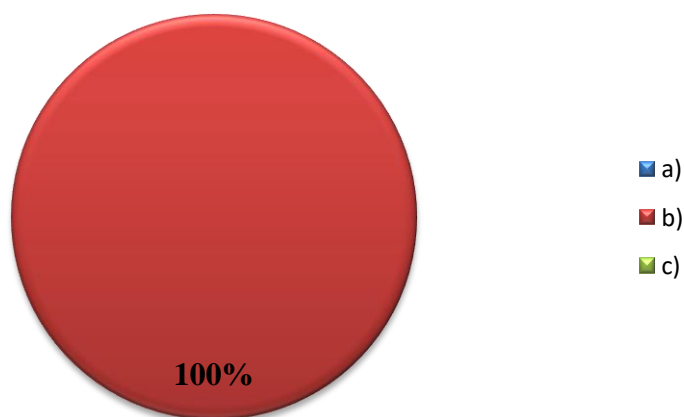
Podle BŘ VJ po návratu jednotky do místa své dislokace zajistí uvedení jednotky zpět do akceschopnosti. Tím se rozumí např. doplnění chybějící výstroje, provedení oprav, očistu požární techniky a věcných prostředků, obnovení funkčnosti zdrojů radiostanic a svítilen. Tyto činnosti fyzicky provádí strojník spolu s dalšími členy JPO avšak za provedení těchto činností odpovídá VJ.

Obrázek 44 Odpovědi na otázku č. 44, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 45

Otázka číslo 45 zní: „Ztráty a poškození osobní výstroje hasiči hlásí?“. Správná odpověď je možnost b) VJ. Na tuto otázku správně odpověděli všichni respondenti.

Obrázek 45 Odpovědi na otázku č. 45, zdroj: vlastní výzkum

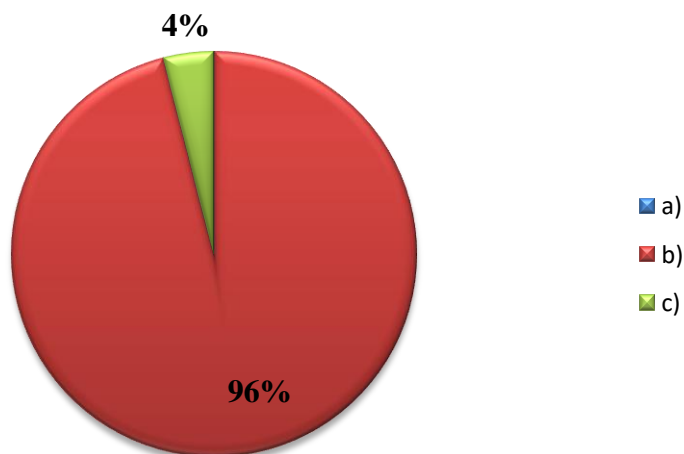
Otázka č. 46

Otázka číslo 46 zní: „Doplnění hasiv do cisterny provede?“. Správná odpověď je možnost b) strojník. Na tuto otázku správně odpovědělo 45 respondentů, tj. 96 %. Zbylí 2 respondenti zvolili možnost c) technik strojní služby.

Jak již bylo zmíněno u otázky číslo 44 za uvedení jednotky zpět do akceschopnosti

zodpovídá VJ. Nicméně tyto činnosti fyzicky provádí strojník spolu se členy JPO.

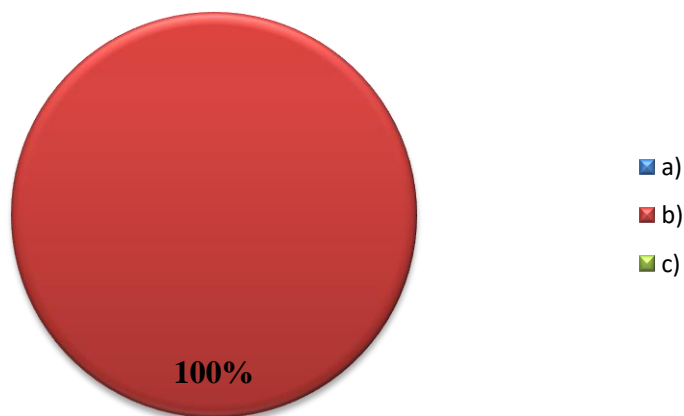
Technik strojní služby u JSDHO není zaveden. Technik strojní služby je funkce u jednotek HZS ČR na stanicích HZS kraje.

Obrázek 46 Odpovědi na otázku č. 46, zdroj: vlastní výzkum

Otázka č. 47

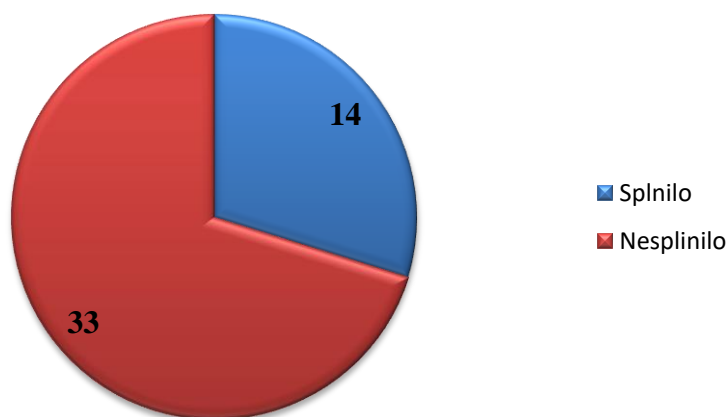
Otázka číslo 47 zní: „Návrat na základnu velitel jednotky hlásí?“. Správná odpověď je možnost b) operačnímu středisku. Na tuto otázku správně odpověděli všichni respondenti.

Obrázek 47 Odpovědi na otázku č. 47, zdroj: vlastní výzkum

3.1.1 Celkové vyhodnocení testu

Pro splnění testu byla stanovena hranice max. 9 chybných odpovědí. Tento požadavek splnilo 14 členů JPO ze 47, tj. 30 %. Zbylých 33 členů mělo 10 až 20 špatných odpovědí a jejich testy byly hodnoceny jako nevyhovující.

Obrázek 48 Celkové vyhodnocení testu, zdroj: vlastní výzkum

Vyhodnocením testů bylo zjištěno, že základní znalosti členů JSDHO jsou nedostatečné. Na základě zjištěné neuspokojivé úrovně znalostí členů JSDHO je na konci této kapitoly zpracovaná metodická pomůcka pro provádění odborné přípravy členů JSDHO.

Respondenti si na 100 % vedli u 11 ze 47 otázek:

- Otázka č. 4 – na otázku, kdo tvoří JSDHO všichni zvolili odpověď „členové“.
- Otázka č. 6 – na otázku, co zajišťuje chemická služba, všichni odpověděli „provozuschopnost prostředků pro práci s NL, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a NL, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou“.
- Otázka č. 17 – na otázku, kdo vysílá jednotky k místu události se všichni shodli, že „OPIS“.
- Otázka č. 24 – na otázku, na čí žádost může JPO otevřít uzamčený byt, všichni odpověděli „na žádost PČR“.
- Otázka č. 25 – o tom, zda jde o nebezpečí z prodlení, všichni jednohlasně

odpověděli „VZ“.

- Otázka č. 31 – všichni správně zodpověděli, že mezi zdolávání požáru patří také „rozebírání konstrukcí“.
- Otázka č. 35 – při určování proluk v lese všichni správně zodpověděli, že se využívá „lesních cest a vodních toků“.
- Otázka č. 37 – všichni správně zodpověděli, že havarijní kácení se provádí na základně „nařízení VZ“.
- Otázka č. 45 – ztráty a poškození osobní výstroje všichni správně odpověděli, že se hlásí „VJ“.
- Otázka č. 47 – na otázku, kam se hlásí návrat jednotky na základnu, všichni odpověděli na „OPIS“.

U následujících otázek respondenti odpověděli s méně jak 50% úspěšností:

- Otázka č. 11 – otázka se týká tzv. „nárazníkového“ postavení požární techniky. Mnoho respondentů (91 %) se mylně domnívalo, že toto postavení je nutné provádět vždy za všech okolností. Jak již bylo zmíněno výše toto postavení je nutné provádět pouze na dálnicích a silnicích I. třídy.
- Otázka č. 19 – otázka se ptala, jaká je doba výjezdu JSDHO. Správná možnost je „do 5 nebo 10 minut“. 63 % respondentů se domnívalo, že je správná odpověď „do 10 minut“, přičemž opomněli své kolegy hasiče z JPO kategorie II.
- Otázka č. 38 – otázka se týkala oznamování o havarijním kácení dřevin orgánu životního prostředí. Téměř polovina respondentů se domnívala, že oznámení o havarijním kácení nahrazuje zpráva o zásahu.
- Otázka č. 43 – pouze 40 % respondentů správně odpovědělo na otázku, kdy končí zásah jednotky podle BŘ. Mnoho členů JSDHO si neuvědomuje, že znovuvvedení jednotky do akceschopnosti se dle BŘ již nepovažuje za součást zásahu.
- Otázka č. 44 – pouze 11 % respondentů odpovědělo správně na otázku, kdo zajistí doplnění chybějící výstroje, očistu techniky atd. Členové JSDHO

si nejspíš neuvědomili, že odpovědnost za znovuuvedení jednotky do akceschopnosti má VJ nicméně strojník a spolu s ním další členové JSDHO činnosti vedoucí k akceschopnosti provádějí.

Za účelem provádění odborné přípravy byl vydán Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014, jenž byl blíže popsán v teoretické části. Níže budou uvedeny dle mého názoru problematické části pokynu a budou uvedeny návrhy na jejich úpravu za účelem zvýšení odborných znalostí členů JSDHO.

3.2 Návrh metodiky

Zařazení nového člena do JPO

Pokyn uvádí, že nový člen JPO může samostatně vykonávat službu při zdolávání požárů až po absolvování 40-hodinové základní odborné přípravy. Podle mého názoru je stanovený počet hodin nízký – 40 hodin odpovídá 8 vyučujícím hodinám za 5 dní. Za tuto dobu nelze nového člena naučit celý obsah základní odborné přípravy, která je uvedena v příloze 1 Pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014.

Ze svých zkušeností mohu říci, že tato základní odborná příprava probíhá formou pohovoru, kdy VJ nebo jím určený člen ukáže novému členovi požární techniku, kterou JPO disponuje, jaké věcné prostředky obsahuje a k čemu se používají. Poté ho seznámí s používáním OOPP a tím základní odborná příprava končí.

Důležité znalosti týkající se první pomoci, požární taktiky a další témata z přílohy 1 výše zmíněného pokynu se vůbec nedozví.

Navrhují, aby se počet hodin k provedení základní odborné přípravy zvýšil – zhruba na 200 hodin.

Odpovědnost VJ

Za základní odbornou přípravu člena dobrovolné jednotky odpovídá VJ, organizuje ji, provádí její ověření a vede o ní dokumentaci.

Dle mého názoru není ověřování znalostí VJ objektivní. Pokud nejsou s některým členem JPO vážné problémy, aby ho VJ z JPO vyřadil, tak člen JPO zůstane dál v jednotce i přesto, že nesplňuje požadavky Normy znalostí hasičů. Navíc

jsou v některých jednotkách početní stavy na minimální úrovni, tzn. že VJ si ani nemůže dovolit někoho z jednotky vyřadit.

Můj návrh je, aby přezkušování členů JPO probíhalo nezávislým komisařem, nejlépe příslušníkem HZS kraje. Přezkoušení člena JPO by probíhalo 1x ročně formou ústní zkoušky.

Odborná příprava ve vzdělávacím zařízení

Základní odborná příprava člena JPO nebo její část může být prováděna také ve vzdělávacím zařízení MV - GŘ HZS ČR, HZS kraje nebo vzdělávacího zařízení spolku působícího na úseku PO.

Pokyn stanovuje, že odborná příprava „může“ být prováděna, nikoli, že musí. Podle mého názoru je vzdělávací zařízení jediným místem pro dobrovolné hasiče, kde se mohou dozvědět relevantní informace a získat povědomí a přístup, kde takové informace hledat a co vše se mají naučit.

V případě, že se VJ rozhodne člena JSDHO do vzdělávacího zařízení poslat, většinou je to za úplatu. Tu hradí zřizovatel jednotky, tedy obec. Ne vždy se ale vyslání člena JSDHO do vzdělávacího zařízení setká s pochopením. Některé jednotky dokonce ani nemají dostatečný finanční obnos ve svém rozpočtu, aby si to mohly dovolit.

Dalším problémem je čas strávený ve vzdělávacím zařízení – kurzy většinou probíhají celý týden, tzn. i v pracovní dny. Člen JSDHO si tedy na kurz musí vybrat svoji osobní dovolenou, protože většina zaměstnavatelů dobrovolné hasiče z práce neuvolní.

Mým návrhem je, aby každý hasič zařazený do JPO povinně prošel základním kurzem ve vzdělávacím zařízení. Pokud si nebude moci na termín kurzu zajistit dovolenou, zřizovatel jednotky jeho zaměstnavateli proplatí mzdu za zaměstnance. Kurz by měl rozsah 40 hodin, kde by hasič získal základní informace a zbytek témat s ním probere VJ.

Pravidelná odborná příprava

VJ stanovuje témata pravidelné odborné přípravy na kalendářní rok. Při tom vychází z předurčenosti jednotky, z normy znalostí hasičů a z témat odborné přípravy vydaných pro daný rok. Pravidelná příprava probíhá v minimálním rozsahu 40 hodin.

Tak jak jsem již uváděla v podkapitole „Zařazení nového člena do JPO“ i tady je rozsah 40 hodin pro provádění pravidelné odborné přípravy nízký. Hasiči si nabyté vědomosti potřebují udržet a to lze docílit pravidelným opakováním jak teoretickým, tak i praktickým.

Navrhuji, aby se členové JPO pravidelně scházeli alespoň 1x za 14 dní na 2-3 hodiny. Během těchto hodin by si zopakovali témata z minulé schůzky a probrali nové. Taktéž mohou udržovat svoji fyzickou zdatnost způsoby, které jsem uvedla v kapitole „Fyzická příprava“.

Stáže na stanicích HZS kraje

U JSDHO se doporučuje v rozsahu minimálně 16 hodin pravidelné odborné přípravy absolvovat ve spolupráci s HZS kraje na stanicích HZS kraje, v jejichž zásahovém obvodu je JSDHO dislokována, formou stáže členů nebo celé jednotky.

Opět tu zmiňuji, že stáže pokyn pouze „jenom“ doporučuje. Mnohé jednotky ani neví, že takové stáže mohou absolvovat a netuší, jak si je mají zajistit.

Mým návrhem je, aby stáže na stanicích HZS kraje byly povinné. Tímto způsobem mohou JSDHO, které nemají za rok mnoho výjezdů, získat zkušenosti a od svých profesionálních kolegů se mnohé přiučit. Navíc se stáže mohou absolvovat téměř (po předchozí domluvě) v jakýkoli den, zejména o víkendu, kdy má většina členů JSDHO volno a nemusí si na ně vybírat osobní dovolenou.

4 DISKUZE

Stejně jako profesionální hasiči, tak i dobrovolní hasiči mají procházet odbornou přípravou při nástupu do funkce a pak pravidelně každý rok v rozsahu, který určí MV - GŘ HZS ČR – za tuto přípravu zodpovídá VJ a vede o ní dokumentaci. Odbornou přípravu přitom nemusí provádět přímo VJ, ale je možné odbornou přípravu absolvovat ve školicím středisku k tomu určeném nebo na stanici HZS kraje, v jejímž hasební obvodu se daná JSDHO nachází.

Odborná příprava a ověřování znalostí je stanoveno právními normami, pokyny generálního ředitele HZS ČR a dalšími dokumenty. Nicméně jedna věc je nařizování odborné přípravy, ta druhá je její skutečné provádění.

Ze své vlastní zkušenosti dobře vím, že u některých jednotek sborů dobrovolných hasičů probíhá odborná příprava formou „podpisové akce“ a žádné školení vlastně ani neproběhne ... VJ buď dané problematice moc nerozumí, nevědí jak výuku „podat“ a kde případné výukové materiály hledat, často pak spoléhají na to, že „kamarádi-členové“ v jednotce nováčky „zaučí“ a dál se o jejich osud nestarají. Někteří hasiči zařazení v JPO nemají ani zdání o nějakém absolvování odborné přípravy, kterou odbornou způsobilost získají nebo si jí prodlužují.

Je pochopitelné, že svoji činnost vykonávají na úkor svého volného času a chtějí společnosti prospět tím, že zachrání lidské životy, popřípadě majetek bez ohledu na své znalosti. Neuvědomují si však, že tím vystavují nejenom sebe, ale i ostatní riziku, že přijedou k události a nebudou schopni na ni správně a adekvátně reagovat. Jiné postupy vyžaduje likvidace požáru, jiné postupy vyžaduje například řešení dopravní nehody.

Dobrovolní hasiči jsou neodmyslitelnou součástí IZS – bez jejich činnosti by nebylo možné některé MU zvládnout bez větší újmy. I přesto, že můj výzkum vyšel pro ně ne zrovna pozitivně, stále vykonávají skvělou práci. Obávám se však, že přijde chvíle, kdy budou muset přejít k některým doporučením navrženým v předchozích odstavcích, aby si zdokonalili své znalosti a získali nové dovednosti.

Plně si uvědomuji, že dobrovolní hasiči vykonávají svoji činnost na úkor svého volného času a nechtějí po zdlouhavém pracovním dni si lámat hlavu nad právními

předpisy z oblasti PO. Nicméně, aby dokázali poskytnout kvalitní pomoc lidem postiženým MU, musejí o pomoci ostatním něco znát. PO je obsáhlá oblast a má svá pravidla, která se musejí dodržovat. Proto by se měli pravidelně odborně připravovat, opakovat probraná témata, učit se nová, prakticky vše vyzkoušet a nikoliv se látku učit pouze „na papíře“. Měli by ke své činnosti v jednotce přistupovat zodpovědně, aby nezavdali příčinu, že něco u ostrého zásahu pokazí.

4.1 Odborná příprava dobrovolných hasičů v zahraničí

Pro srovnání odborné přípravy dobrovolných hasičů s jinými státy níže uvádím příklady ze Spolkové republiky Německa – konkrétně ze Severního Porýní-Vestfálska, Nizozemska a Belgie.

4.1.1 Severní Porýní-Vestfálsko

Německé hasičské sbory, a zároveň i sbory v Rakousku, fungují zejména na principu dobrovolnosti. Profesionální hasičské sbory se zřizují jen ve městech s více než 100 000 obyvatel. Zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají dobrovolné hasiče, mají za povinnost v případě výjezdu hasiče uvolnit. Díky zaměstnávání dobrovolného hasiče mají slevy na daních, nemusejí za hasiče odvádět pojištění a další výhody.

Dobrovolní hasiči se řídí podle právních předpisů jednotlivých spolkových zemí Německa. Jednotlivé spolkové republiky mají své vlastní státní požární akademie, legislativu, metodiku výcviku a legislativu o PO. V tomto příkladu uvádím dobrovolné hasiče ze Severního Porýní-Vestfálska (německy Nordrhein-Westfalen, dále jen „NRW“). (Graetz, 2015)

Základní vzdělání pro hasiče v NRW je rozděleno na profesionální a dobrovolné hasiče. Vzdělání pro profesionální hasiče se nazývá „základní výcvik“, zatímco vzdělání dobrovolných hasičů se nazývá „kavaléristický výcvik“. (Graetz, 2015)

Profesionální hasiči mají základní výcvik v rozsahu 530 hodin za 6 měsíců. Výcvik dobrovolných hasičů trvá asi 172 hodin. (Ausbildung der Freiwilligen Feuerwehren, 2012)

4.1.2 Nizozemsko

V Nizozemsku žije zhruba 16 milionů lidí ve více než 500 městech a každé má svůj HZS. Nizozemsko má okolo 4 000 profesionálních hasičů a 24 000 dobrovolných hasičů. Dobrovolní i profesionální hasiči jsou vzděláváni stejným způsobem a ve stejném rozsahu. (Fire Service organisation ...)

Dobrovolní a profesionální hasiči jsou vzděláváni centralizovanou hasičskou akademií nazvanou Instituut Fysieke Veiligheid (IFV). (Graetz, 2015)

Tato akademie zajišťuje vzdělávání v oblasti managementu v PO, veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti, kurzy předlékařské první pomoci během nehod a katastrof, krizový management a prodlužovací kurzy výše zmíněných. Systém vzdělávání hasičů je rozdělen do tří úrovní: hasič, důstojník, poddůstojník. Délka a intenzita kurzů se liší podle úrovně uvedených v předchozí větě a všechny jsou zakončené státní zkouškou. Po úspěšném splnění státní zkoušky hasič získá diplom. (Fire Service organisation ...)

4.1.3 Belgie

Na základě zákona z 31. prosince 1963 jsou JPO strukturovány do čtyř různých úrovní: "X", "Y", "Z" a "C". Skupina „X“ se skládá ze 100 % profesionálních hasičů, kteří jsou zodpovědní za bezpečnost regionu, zatímco skupina Y je kombinací dobrovolných a profesionálních hasičů. Skupina Z je založena především na dobrovolných hasičích, kteří nejsou součástí centrální služby, což znamená, že mohou být zaměstnáni v sousedních obcích, které nemají vlastní jednotku. Hasiči skupiny C jsou zaměstnáni pouze v jejich vlastních obcích a městech. (Graetz, 2015)

Vzdělávání dobrovolných a profesionálních hasičů se navzájem neliší. Základní vzdělání má rozsah 130 hodin. (Province de Liège, 2017)

4.1.4 Srovnání se zahraničím

Z výše zmíněných příkladů je patrné, že jiné státy přikládají dobrovolným hasičům větší povinnost a důležitost, než je tomu v naší republice. Dobrovolní hasiči téměř nahrazují své kolegy profesionální hasiče.

S tím ruku v ruce jde i jejich odborná příprava. Základní výcvik mají ve větším rozsahu než je tomu u nás. Navíc v Nizozemsku, aby se mohl občan stát hasičem, musí vykonat státní závěrečnou zkoušku – což je jistá garance, že uchazeč o místo hasiče má potřebné znalosti, které vyžaduje zásahová činnost.

Tabulka 1 Srovnání hodinových dotací odborné přípravy členů dobrovolných jednotek v jednotlivých státech

Stát	ČR	NRW	Belgie	Nizozemsko
Délka odborné přípravy (v hod.)	40	172	130	Závisí na úrovni odborné přípravy

4.2 Odpověď na výzkumnou otázku

Pro bakalářskou práci byla stanovena výzkumná otázka: „Odpovídá úroveň znalostí jednotlivých členů JSDHO požadavkům právních, technických a interních předpisů?“

Po celkovém zhodnocení testů, kdy test nesplnilo 70 % respondentů, je odpověď na tuto otázku „ne“. Úroveň znalostí členů JSDHO neodpovídá požadavkům právních, technických a interních předpisů.

5 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda úroveň znalostí členů JPO III odpovídá požadavkům právních, technických a interních předpisů.

V teoretické části byla uvedena historie odborné způsobilosti a provádění odborné přípravy od vzdálené historie až do současnosti. Dále byla popsána odborná příprava členů JSDHO. Byly uvedeny právní předpisy a pokyny generálního ředitele HZS ČR, dle kterých je odborná příprava prováděna, je popsán rozdíl mezi základní a pravidelnou odbornou přípravou, spolu s jejich zaměřením a normami znalostí. Dále byla shrnuta odborná příprava pro VJ, VD a strojníky a také specializační kurzy, které mohou členové JSDHO absolvovat. Na závěr teoretické části bylo popsáno prověřovací a taktické cvičení a způsob provádění fyzické přípravy.

Pro bakalářskou práci byla stanovena výzkumná otázka „Odpovídá úroveň znalostí členů JPO právním, technickým a interním předpisům?“ Pro zjištění odpovědi na výzkumnou otázku byl proveden výzkum prostřednictvím znalostního testu obsahujícího 47 otázek z oblasti PO. Pro testování byly náhodným výběrem vybrány tři JPO III z oblasti působení územního odboru Mladá Boleslav. Testování se zúčastnilo celkem 36 členů vybraných JSDHO zařazených v daných JSDHO na funkci hasič.

Provedeným testováním bylo zjištěno, že úroveň znalostí členů vybraných JSDHO neodpovídá požadavkům právních, technických a interních předpisů. Na výzkumnou otázku je nutné odpovědět záporně.

Na základě provedeného výzkumu bylo zjištěno, že úroveň odborných znalostí členů JSDHO je na velmi nízké úrovni. Úspěšnost členů JSDHO při testování dosáhla úrovně pouze 30 %. Nízká úroveň může být způsobena dvěma faktory – odborná příprava členů JSDHO není prováděna dle požadavků Sbírkou interních aktů řízení (dále jen „SIAŘ“) nebo požadavky uvedené v SIAŘ nejsou vhodně nastaveny.

Z důvodu velmi nízké úrovně odborných znalostí členů JSDHO byly v kapitole „Výsledky“ uvedeny návrhy na opatření, jejichž cílem je zvýšení úrovně odborných znalostí členů JSDHO. Jako opatření ke zvýšení úrovně odborných znalostí a tím zefektivnění prováděné odborné přípravy je navrhováno zvýšení počtu hodinové dotace základní odborné přípravy na 200 hodin tak, aby nově zařazení členové do JSDHO

získali potřebné penzum znalostí, které jim umožní plnohodnotné začlenění do JSDHO. Vzhledem k tomu, že získané znalosti je nutné také udržovat, je navrhováno zavedení pravidelné provádění odborné přípravy v rozsahu 2-3 hodiny za 14 dní. Dále je také navrhována změna ve způsobu ověřování odborné přípravy. V současné době toto provádí VJ pro jemu podřízené členy JSDHO. Pro vyloučení neobjektivnosti je navrhováno, aby ověřování odborné přípravy prováděla nezaujatá osoba, která není členem JSDHO, ze které je přezkušovaný člen. V současné době je pro JSDHO doporučováno absolvovat minimálně 16 hodin pravidelné odborné přípravy ve spolupráci s HZS kraje na stanicích HZS kraje. Toto však není pro jednotky povinné, ale pouze doporučené. V rámci zvyšování úrovně a kvality zásahové činnosti je jako poslední opatření navrhováno povinné absolvování stáží na stanicích HZS kraje. Přínos tohoto opatření je spatřován zejména v udržení praktických návyků a to zvláště u jednotek s nízkým počtem výjezdů.

Jak již bylo uvedeno, úroveň odborných znalostí členů JSDHO je na velmi nízké úrovni. Je pochopitelné, že členové JSDHO tuto činnost vykonávají ve svém vlastním volnu a bez ohledu na finanční ohodnocení. Činnost hasičů však není pouze o provádění vlastní zásahové činnosti, je nutné být také na tuto činnost adekvátně připraven. Připravenost hasičů na situace, které mohou nastat u zásahu, je cílem odborné přípravy. Pouze odborně způsobilý hasič může bezpečně provést zásah, aniž by ohrozil sebe, své kolegy nebo zachraňované osoby, zvířata nebo majetek. Provádění odborné přípravy proto není možné podceňovat, naopak je nutné provádění odborné přípravy věnovat zvýšenou pozornost.

6 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ADAMCOVÁ, P., 2015. *V pražském tunelu Blanka proběhlo taktické cvičení na simulovaný požár automobilu* [online]. Praha: Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: V pražském tunelu Blanka proběhlo taktické cvičení na simulovaný požár automobilu.

Ausbildung der Freiwilligen Feuerwehren, 2012. [online]. Institut der Feuerwehr [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: http://www.idf.nrw.de/service/downloads/pdf/fwdv_2_stand_01_2012.pdf.

Fire Service organisation and education in the Netherlands [online]. Brandweervlaanderen [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.brandweervlaanderen.be/Portals/BVV/Documenten/Kennisdossiers/Vorming%20en%20Opleiding/Nederland.pdf>.

GABRIEL, J., 2015. *Na Slánsku havaroval autobus s cestujícími, jednalo se o prověřovací cvičení IZS* [online]. Kladno: Hasičský záchranný sbor Středočeského kraje [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/147406-na-slansku-havaroval-autobus-s-cestujicimi-jednalo-se-o-proverovaci-cviceni-izs/>.

GRAETZ, V., 2015. *Educational Programs for Acute Care personnel and Fire Fighters in North Rhine-Westphalia, the Netherlands and Belgium – A comparative analysis*. Maastricht University. Bachelor Thesis.

HANUŠKA, Z., 2008. *Organizace jednotek požární ochrany*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-7385-035-7.

KULHAVÝ, M., 2010. *Metodika plnění disciplín požárního sportu*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství: ISBN 978-80-7385-091-3.

MV – GŘ HZS ČR, 2001a. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 3P Požární obrana*.

MV – GŘ HZS ČR, 2001b. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 21P Lesní požáry*.

MV – GŘ HZS ČR, 2004. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 1L Zásah s přítomností nebezpečných látek.*

MV – GŘ HZS ČR, 2006. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 4O Doprava na místo zásahu.*

MV – GŘ HZS ČR, 2007a. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 3O Výjezd jednotky.*

MV – GŘ HZS ČR, 2007b. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 5T Vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor při zásahu.*

MV – GŘ HZS ČR, 2007c. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 12O Uvedení jednotky do akceschopnosti po návratu z místa zásahu.*

MV – GŘ HZS ČR, 2011. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 1D Dopravní nehoda na pozemních komunikacích – obecně.*

MV – GŘ HZS ČR, 2014. *Norma znalostí pro funkci hasič v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce nebo jednotce sboru dobrovolných hasičů podniku* [online]. Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/normy-znalosti.aspx>.

MV – GŘ HZS ČR, 2014. *Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 3/2014 k odborné přípravě a odborné způsobilosti členů jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí a jednotek sboru dobrovolných hasičů podniků*, 2014. In: *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky.*

MV – GŘ HZS ČR, 2014. *Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 57/2013, kterým se stanoví základní zaměření pravidelné odborné přípravy jednotek požární ochrany a příslušníků Hasičského záchranného sboru České republiky*, 2013. In: *Sbírka interních aktů řízení generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky.*

MV – GŘ HZS ČR, 2016a. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 7T Havarijní kácení dřevin.*

MV – GŘ HZS ČR, 2016b. *Bojový řád jednotek požární ochrany – Metodický list 15L Zásah s únikem čpavku (amoniaku)*.

MV – GŘ HZS ČR, 2017a. *Historie* [online]. Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/uvod-hasicsky-zachranny-sbor-cr-historie.aspx>.

MV – GŘ HZS ČR, 2017b. *Výkon služby* [online]. Hasičský záchranný sbor České republiky [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/vykon-sluzby.aspx>.

NITRA, J., 2010. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1985*. Nové Město nad Metují: vydavatelství Hasiči, s. r. o. ISBN 978-80-904606-0-7.

POŽÁRY.CZ, 2016. *Nastupování do vozidla při výjezdu jednotky PO a připojování přívěsů* [online]. Požary.cz [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/81574-nastupovani-do-vozidla-pri-vyjezdu-jednotky-po-a-pripojovani-privesu/>.

POŽÁRY.CZ, 2017. *Taktické a bezpečnostní zásady pro umístování požární techniky na místě zásahu* [online]. Požary.cz [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <https://www.pozary.cz/clanek/57868-takticke-a-bezpecnostni-zasady-pro-umistovani-pozarni-techniky-na-miste-zasahu/>.

PROVINCE DE LIÈGE, 2017. *Comment devenir sapeur pompier?* [online]. Province de Liège [cit. 2017-04-07]. Dostupné z: <http://www.provincedeliege.be/fr/node/931>.

SZASZO, Z., 2010. *Stručná historie profesionální požární ochrany v českých zemích*. Praha: Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky. ISBN 978-80-86640-60-0.

ŠKODOVÁ, B., 2014. *Metodika disciplíny požární útoku*. ISBN 978-80-260-6785-6.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, 2001. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 5490.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, 1992. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 0666.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, 1985. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 0674.

Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, 2003. In: *Sbírka zákonů České republiky*, částka 5850.

7 SEZNAM ZKRATEK

AP – automobilová plošina

BŘ – Bojový řád

CNP – civilní nouzové plánování

ČČK – Český červený kříž

ČR – Česká republika

DA – dopravní automobil

GŘ HZS ČR – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

HZS kraje – hasičský záchranný sbor kraje

HZS podniku – hasičský záchranný sbor podniku

IMZ – instrukčně metodické zaměstnání

IZS – integrovaný záchranný systém

JPO – jednotka požární ochrany

JSDHO – jednotka sboru dobrovolných hasičů obce

JSDHP – jednotka sboru dobrovolných hasičů podniku

KOP – konspekt odborné přípravy

KOPIS – krajské operační a informační středisko

KŘ – krizové řízení

ML – metodický list

MU – mimořádná událost

MV – Ministerstvo vnitra

NL – nebezpečné látky

NRW – Nordrhein-Westfalen

OO – ochrana obyvatelstva

OPIS – operační a informační středisko

PČR – Policie České republiky

PO – požární ochrana

PS II – pracovní stejnokroj II

PT – požární technika

SaP – síly a prostředky

SIAŘ – Sbíрка interních aktů řízení

SOŠ PO a VOŠ PO – Střední odborná škola požární ochrany a Vyšší odborná škola
požární ochrany

SPD – státní požární dozor

SSU – statistické sledování událostí

VD – velitel družstva

VJ – velitel jednotky

VP – vyšetřovatel požárů

ZOČ – zpráva o činnosti

8 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tabulka 1 Srovnání hodinových dotací odborné přípravy členů dobrovolných jednotek v jednotlivých státech	78
Obrázek 1 Odpovědi na otázku č. 1, zdroj: vlastní výzkum	33
Obrázek 2 Odpovědi na otázku č. 2, zdroj: vlastní výzkum	34
Obrázek 3 Odpovědi na otázku č. 3, zdroj: vlastní výzkum	35
Obrázek 4 Odpovědi na otázku č. 4, zdroj: vlastní výzkum	35
Obrázek 5 Odpovědi na otázku č. 5, zdroj: vlastní výzkum	36
Obrázek 6 Odpovědi na otázku č. 6, zdroj: vlastní výzkum	37
Obrázek 7 Odpovědi na otázku č. 7, zdroj: vlastní výzkum	38
Obrázek 8 Odpovědi na otázku č. 8, zdroj: vlastní výzkum	39
Obrázek 9 Odpovědi na otázku č. 9, zdroj: vlastní výzkum	40
Obrázek 10 Odpovědi na otázku č. 10, zdroj: vlastní výzkum	41
Obrázek 11 Odpovědi na otázku č. 11, zdroj: vlastní výzkum	42
Obrázek 12 Odpovědi na otázku č. 12, zdroj: vlastní výzkum	42
Obrázek 13 Odpovědi na otázku č. 13, zdroj: vlastní výzkum	43
Obrázek 14 Odpovědi na otázku č. 14, zdroj: vlastní výzkum	44
Obrázek 15 Odpovědi na otázku č. 15, zdroj: vlastní výzkum	44
Obrázek 16 Odpovědi na otázku č. 16, zdroj: vlastní výzkum	45
Obrázek 17 Odpovědi na otázku č. 17, zdroj: vlastní výzkum	46
Obrázek 18 Odpovědi na otázku č. 18, zdroj: vlastní výzkum	47
Obrázek 19 Odpovědi na otázku č. 19, zdroj: vlastní výzkum	48
Obrázek 20 Odpovědi na otázku č. 20, zdroj: vlastní výzkum	49
Obrázek 21 Odpovědi na otázku č. 21, zdroj: vlastní výzkum	50
Obrázek 22 Odpovědi na otázku č. 22, zdroj: vlastní výzkum	50
Obrázek 23 Odpovědi na otázku č. 23, zdroj: vlastní výzkum	51
Obrázek 24 Odpovědi na otázku č. 24, zdroj: vlastní výzkum	52
Obrázek 25 Odpovědi na otázku č. 25, zdroj: vlastní výzkum	53
Obrázek 26 Odpovědi na otázku č. 26, zdroj: vlastní výzkum	54

Obrázek 27	Odpovědi na otázku č. 27, zdroj: vlastní výzkum	55
Obrázek 28	Odpovědi na otázku č. 28, zdroj: vlastní výzkum	56
Obrázek 29	Odpovědi na otázku č. 29, zdroj: vlastní výzkum	56
Obrázek 30	Odpovědi na otázku č. 30, zdroj: vlastní výzkum	57
Obrázek 31	Odpovědi na otázku č. 31, zdroj: vlastní výzkum	58
Obrázek 32	Odpovědi na otázku č. 32, zdroj: vlastní výzkum	59
Obrázek 33	Odpovědi na otázku č. 33, zdroj: vlastní výzkum	59
Obrázek 34	Odpovědi na otázku č. 34, zdroj: vlastní výzkum	60
Obrázek 35	Odpovědi na otázku č. 35, zdroj: vlastní výzkum	61
Obrázek 36	Odpovědi na otázku č. 36, zdroj: vlastní výzkum	61
Obrázek 37	Odpovědi na otázku č. 37, zdroj: vlastní výzkum	62
Obrázek 38	Odpovědi na otázku č. 38, zdroj: vlastní výzkum	63
Obrázek 39	Odpovědi na otázku č. 39, zdroj: vlastní výzkum	64
Obrázek 40	Odpovědi na otázku č. 40, zdroj: vlastní výzkum	64
Obrázek 41	Odpovědi na otázku č. 41, zdroj: vlastní výzkum	65
Obrázek 42	Odpovědi na otázku č. 42, zdroj: vlastní výzkum	66
Obrázek 43	Odpovědi na otázku č. 43, zdroj: vlastní výzkum	67
Obrázek 44	Odpovědi na otázku č. 44, zdroj: vlastní výzkum	68
Obrázek 45	Odpovědi na otázku č. 45, zdroj: vlastní výzkum	68
Obrázek 46	Odpovědi na otázku č. 46, zdroj: vlastní výzkum	69
Obrázek 47	Odpovědi na otázku č. 47, zdroj: vlastní výzkum	69
Obrázek 48	Celkové vyhodnocení testu, zdroj: vlastní výzkum	70

9 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A Témata, která byla v roce 2016 probrána v rámci pravidelné odborné přípravy členů JSDHO

Příloha B Test pro členy JPO III

9.1 Příloha A Témata, která byla v roce 2016 probrána v rámci pravidelné odborné přípravy členů JSDHO

Poř. číslo	Název tématu	Hasiči, technici	Strojníci	VJ, VD
1.	Obsluha, údržba prostředků technické služby v jednotce, podle návodů k obsluze a vnitřních předpisů	A	A	
2.	Použití prostředků pro záchyt a sběr NL ve výbavě jednotky	A	A	
3.	Zásady bezpečné a defenzivní jízdy pro jízdu vozidlem uplatňujícím právo přednostní jízdy		A	
4.	Nácvik otáčení a najíždění s PT do omezeného prostoru		A	
5.	Jízda za ztížených meteorologických podmínek		A	A
6.	Letecká služba PČR – plnění bambi vaku a hašení lesních požárů (BŘ – ML č. 21, KOP 1-3-03 Využití letecké techniky k leteckému hašení požárů lesních a travnatých porostů)	A	A	A
7.	Spolupráce s ostatními složkami IZS v rámci zásahové činnosti na úrovni kraje – komunikační vazby, informační toky, součinnosti na místě MU při zásahu – Horská služba, o.p.s., Vodní záchranná služba ČČK, Speleologická záchranná služba, Hlavní báňské záchranné stanice, Skalní záchranná služba, ISS Šumava			A
8.	Příloha č. 1 Pokynu GR HZS ČR a Nařízení MV č. 10/2006, kterým se stanoví pravidla SSU a dokumentace o vedení zásahů			A
9.	Pokyn GR HZS ČR a Nařízení MV č. 48/2005, kterým se stanoví postup pro hlášení závažných MU a krizových situací a podávání pravidelných denní informací o požárech a činnosti JPO, ve znění Pokynu GR HZS ČR č. 49/2008			A
10.	SSU, platby: 1. zásah (zákon č. 133/1985 Sb., o PO), 2. zásah s úhradou (zákon č. 239/2000 Sb., o IZS), 3. zásah u dopravní nehody s paušální úhradou nákladů zásahu (zákon č. 320/2015 Sb.), 4. poskytování pohotovostní a jiné služby nebo práce za úhradu vynaložených nákladů (zákon č. 133/1985 Sb., o PO), včetně rozlišení evidence se SSU na zásahy (zadané cestou ZOZ) anebo činnosti (zadané cestou ZOČ)			A
11.	Řešení nouzových situací při nošení a používání dýchacího přístroje	A	A	A
12.	Obecné zásady při zásahu s přítomností NL	A	A	A
13.	Rozbory příčin vzniku požárů z pohledu důležitosti zachování stop vedoucích k zjištění příčiny vzniku požáru či k vyšetření trestného činu ze strany PČR	A	A	A
14.	Zásady součinnosti velitelů VZ a VP	A	A	A

15.	Problematika únikových cest	A	A	A
16.	Seznámení s náplní funkce technik OO a možnosti absolvovat kurz technik OO-16			A
17.	Obsluha přidělených spojovacích prostředků	A	A	A
18.	Organizace místa zásahu			A
19.	Nastupování do vozidla při výjezdu JPO a připojování přívěsů	A	A	A
20.	Vystupování z vozidla	A	A	A
21.	Uložení věcných prostředků v zásahových automobilech	A	A	A
22.	Dopravní a útočná hadicová vedení	A	A	A
23.	Volba hasební látky a její správná aplikace	A	A	A
24.	Odvětrávání objektů	A	A	A
25.	BŘ ML Havarijní kácení			A
26.	Zásah v objektu Armády ČR			A
27.	Stanovení nebezpečných zón a zásady pohybu osob a hasičů na místě zásahu a činnosti hasičů v nástupním a dekontaminačním prostoru	A	A	A
28.	Významné a složité objekty z hlediska zásahu v hasebním obvodu jednotky	A	A	A

Vysvětlivky:

A = provádění tématu

9.2 Příloha B Test pro členy JPO III

Dobrý den,

jsem studentka Jihočeské univerzity na Zdravotně sociální fakultě a studuji bakalářský program, obor Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE. Touto cestou bych Vás chtěla požádat o vyplnění dotazníku, který slouží jako podklad k mé bakalářské práci na téma „Základní znalosti hasičů v jednotkách požární ochrany obce“.

Tento dotazník je anonymní a je určen pro členy Vaší jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

Děkuji Vám za vyplnění tohoto dotazníku.

Právní normy

- 1) Zákon o požární ochraně má číslo:
 - a) 238/2000 Sb.
 - b) 320/2015 Sb.
 - c) 133/1985 Sb.
- 2) Vyhláška o organizaci a činnosti jednotek je:
 - a) 247/2000 Sb.
 - b) 246/2001 Sb.
 - c) 247/2001 Sb.
- 3) Jednotku hasičského záchranného sboru kraje tvoří:
 - a) členové
 - b) příslušníci
 - c) zaměstnanci
- 4) Jednotku sboru dobrovolných hasičů obce tvoří:
 - a) členové
 - b) příslušníci
 - c) zaměstnanci
- 5) Informační služba udržuje provozuschopnost:
 - a) informačních systémů včetně koncových zařízení sítí a prostředků výpočetní techniky
 - b) prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou

- c) linkových a rádiových přenosových prostředků včetně zařízení jednotného systému varování a vyzoomění a jejich koncových zařízení
- 6) Chemická služba udržuje provozuschopnost:
- a) informačních systémů včetně koncových zařízení sítí a prostředků výpočetní techniky
 - b) prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou
 - c) prostředků požární ochrany vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení
- 7) Strojní služba udržuje provozuschopnost:
- a) prostředků pro práci s nebezpečnými látkami, pro dekontaminaci, pro detekci plynů a nebezpečných látek, hasiv a prostředků pro práci pod hladinou
 - b) prostředků požární ochrany vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení
 - c) linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyzoomění a jejich koncových zařízení
- 8) Spojová služba udržuje provozuschopnost:
- a) informační systémy včetně koncových zařízení sítí a prostředky výpočetní techniky
 - b) prostředků požární ochrany vybavených pohonnou částí včetně jejich základního příslušenství a hydraulických vyprošťovacích zařízení
 - c) linkové a rádiové přenosové prostředky včetně zařízení systému varování a vyzoomění a jejich koncových zařízení
- 9) Organizačním řízením se rozumí:
- a) činnost k dosažení stálé organizační a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany,
 - b) činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany
 - c) činnost od přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události až po návrat sil a prostředků na místo stálé dislokace. Do těchto činností se zahrnuje výjezd JPO, jízda na místo zásahu, provádění záchranných, resp. likvidačních, prací, apod.
- 10) Operačním řízením se rozumí:
- a) činnost k dosažení stálé organizační a odborné způsobilosti sil a prostředků

- požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany,
- b) činnost k dosažení stálé organizační, technické a odborné způsobilosti sil a prostředků požární ochrany k plnění úkolů jednotek požární ochrany
 - c) činnost od přijetí zprávy o vzniku požáru nebo jiné mimořádné události až po návrat sil a prostředků na místo stálé dislokace. Do těchto činností se zahrnuje výjezd JPO, jízda na místo zásahu, provádění záchranných, resp. likvidačních, prací, apod.

Umíst'ování techniky na místě zásahu

11) Pokud při zásahu vozidlo stojí na pozemní komunikaci:

- a) není vždy nutné zablokovat vozidlem provoz
- b) je vždy nutné zablokovat vozidlem provoz
- c) je vždy nutné zastavit v tzv. nárazníkovém postavení

12) Za vozidlo na místě události zodpovídá:

- a) velitel jednotky
- b) velitel zásahu
- c) strojník

13) Vozidlo je třeba vždy ustavit tak:

- a) aby se do něj dala průběžně doplňovat voda
- b) aby jej bylo možno při uvíznutí vyprostit
- c) aby nebylo poškozeno vlivy hoření (kouř, teplo...)

14) Při požáru je snaha vozidlo zastavit:

- a) na návětrné straně
- b) na závětrné straně
- c) na vzdálenost max. dvou hadic

Výjezd jednotky

15) Jednotky HZS kraje vyjíždějí k zásahu:

- a) do 5 minut od vyhlášení poplachu
- b) do 10 minut od vyhlášení poplachu
- c) do 2 minut od vyhlášení poplachu

16) Cesta hasiče z domova do zbrojnice:

- a) není součástí zásahu
- b) je součástí zásahu

c) je součástí zásahu, jen pokud jde o velitele

17) Jednotky vysílá k výjezdu:

- a) operační a informační středisko
- b) starosta obce
- c) ohlašovna požárů

18) K zásahu jednotka vyjíždí:

- a) s veškerou technikou
- b) s technikou, kterou jí určí operační a informační středisko
- c) s technikou dle dohodnutého postupu v jednotce

19) Jednotky SDH obce vyjíždějí k zásahu:

- a) do 5 minut od vyhlášení poplachu
- b) do 10 minut od vyhlášení poplachu
- c) do 5 nebo do 10 minut od vyhlášení poplachu

Nastupování do vozidla při výjezdu JPO

20) Maximální počet přepravovaných hasičů při cestě k zásahu je:

- a) závislý na počtu sedadel
- b) 4
- c) 6

21) Řidič vozidla musí mít při jízdě:

- a) možnost řídit automobil bez omezení
- b) mít na hlavě přilbu
- c) mít kabát zášahového oděvu nebo blůzu Pracovního stejnokroje II (PS II)

22) Do vozidla se nastupuje:

- a) před garáží
- b) při výjezdu z garáže
- c) při rozjezdu

Vstup do obydlí a jiných uzavřených prostor

23) K provedení zásahu při ohrožení života je do bytu oprávněn vstoupit:

- a) příslušník HZS ČR
- b) člen JSDH obce
- c) kterýkoli hasič

- 24) Jednotka může otevřít byt na základě žádosti:
- a) obyvatel domu
 - b) nezúčastněné osoby
 - c) příslušníka Policie České republiky
- 25) O tom, zda jde o nebezpečí z prodlení nebo ne rozhodne:
- a) člen zasahující jednotky
 - b) velitel zásahu
 - c) příslušník zasahující jednotky
- 26) Při vnikání do uzavřených prostor se přednostně využije:
- a) vylomení zámku
 - b) nejsnazší možnost
 - c) rozbití okna
- 27) Velitel zásahu po otevření bytu zajistí prostor proti vniknutí neoprávněných osob prostřednictvím:
- a) vytyčovací pásky
 - b) místní JPO
 - c) Policie České republiky

Zdolávání požáru

- 28) Požární obrana je organizována:
- a) v případě nedostatku sil a prostředků
 - b) v případě, kdy se požár podařilo lokalizovat
 - c) v případě, kdy se požár nepodařilo zlikvidovat
- 29) Pokud se požár šíří, nasazují se síly a prostředky:
- a) z návětrné strany
 - b) ze závětrné strany
 - c) v cestě šíření požáru
- 30) Pokud je plameny zasažen celý objekt a požár ohrožuje vedlejší budovu:
- a) zvýšíme intenzitu dodávky vody do hořícího objektu
 - b) nasadíme síly a prostředky i na ochranu vedlejšího objektu
 - c) přesuneme veškeré síly a prostředky k ochraně vedlejšího objektu
- 31) Zdolávání požáru zahrnuje také:
- a) rozebírání konstrukcí
 - b) jízdu jednotek na místo zásahu

- c) povolávání záloh na stanice HZS kraje

Lesní požáry

32) Lesní požáry lze rozdělit na:

- a) kořenové, nadzemní a korunové
- b) podzemní, pozemní a korunové
- c) podzemní, pozemní a křovinné

33) Požár půdního krytu (hrabanka, tráva, mech) se zařazuje jako:

- a) podzemní
- b) kořenový
- c) pozemní

34) Při hašení lesního požáru je možné využít:

- a) založení protipožáru na vhodném místě
- b) lehkou pěnu z agregátů
- c) pouze požární obranu

35) Při určování proluk v lese využíváme např.:

- a) lesní cesty a vodní toky
- b) stoupavé svahy
- c) klesavé svahy

36) Největší rychlost šíření má požár:

- a) kořenový
- b) pozemní
- c) korunový

Havarijní kácení dřevin

37) Havarijní kácení při zásahu se provádí na základě nařízení:

- a) operačního střediska
- b) velitele zásahu
- c) starosty obce

38) Oznámení o havarijním kácení při zásahu:

- a) se nezpracovává
- b) se předává orgánu ochrany přírody
- c) nahrazuje vypracovaná zpráva o zásahu

39) Pokud dřevina ohrožuje elektrické vedení:

- a) může velitel zásahu rozhodnout o pokácení před zajištěním vypnutého stavu
- b) může operační středisko nařídit pokácení a informuje o tom pracovníky rozvodného závodu
- c) nesmí velitel zásahu rozhodnout o pokácení před zajištěním vypnutého stavu

Zásah s únikem amoniaku

40) Amoniak je za normálních podmínek:

- a) žlutozelený nehořlavý, jedovatý plyn, ostře štiplavého zápachu
- b) bezbarvý jedovatý plyn s charakteristickým štiplavým zápachem
- c) silné oxidační činidlo s korozivními účinky

41) Minimální povolenou ochranou při úniku malého množství amoniaku je:

- a) dýchací přístroj a zásahový oděv
- b) izolační dýchací přístroj a zásahový oděv
- c) izolační dýchací přístroj a přetlakový protichemický oděv

42) Amoniak skladovaný pod tlakem je:

- a) hořlavý a výbušný
- b) světlá bezbarvá kapalina, způsobující omrzliny při styku s kůží
- c) silná žíravina

Uvedení jednotky do akceschopnosti po příjezdu z místa zásahu

43) Zásah jednotky podle Bojového řádu končí:

- a) odjezdem na základnu
- b) návratem na základnu
- c) uvedením jednotky do akceschopnosti

44) Doplnění chybějící výstroje, provedení oprav a očisty požární techniky zajistí:

- a) strojník
- b) velitel jednotky
- c) hasiči

45) Ztráty a poškození osobní výstroje hasiči hlásí:

- a) technikovi technické služby
- b) veliteli jednotky
- c) technikovi jednotky

46) Doplnění hasiv do cisterny provede:

- a) hasič
- b) strojník
- c) technik strojní služby

47) Návrat na základnu velitel jednotky hlásí:

- a) veliteli zásahu
- b) operačnímu středisku
- c) zástupci zřizovatele jednotky